

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 119

София, петък, 15 юлий

1932 г.

123. заседание

Срѣда, 29 юний 1932 година.

(Открито отъ председателя А. Малиновъ въ 16 ч. и 55 м.)

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители . . .	2849	преименуване на нѣкои отъ сжщитѣ. (Първо и второ четене) . . .	2855
Питания:		7) за подпомагане пострадалитѣ отъ градушки земледѣлски стопани. (Първо и второ четене) . . .	2856, 2862
1) отъ народния представител Т. Бончевъ къмъ министра на финанситѣ относно дооблагане съ акцизъ бирата. (Съобщение) . . .	2850	8) за допълнение на чл. чл. 14 и 36 отъ закона за Българската земледѣлска банка. (Първо и второ четене) . . .	2863
2) отъ народния представител д-ръ Г. М. Димитровъ къмъ министра на войната относно разпространението между войницитѣ една книга, въ която имало пасажии противъ Земледѣлския сѣюзъ. (Развиване и отговоръ) . . .	2850	9) за измѣнение чл. 48 отъ закона за военнитѣ лица. (Първо и второ четене) . . .	2863
Законопроекти:		10) за измѣнение закона за ревизиране договоритѣ за наемъ на обществени земи за стопанската 1930/1931 г. (Първо и второ четене) . . .	2863, 2864
1) за разрешаване на Дръновската градска община да сключи заемъ. (Трето четене) . . .	2854	11) за измѣнение на закона за търговия съ зърнени храни и покриване загубитѣ отъ храноизноса. (Второ четене) . . .	2864
2) за приемане дарението и завещанието на Димитъръ А. Ценовъ, отъ гр. Свищовъ. (Трето четене) . . .	2854	Прошения отъ:	
3) за разрешаване на Столичната община да сключи вътрешенъ лотариенъ заемъ. (Трето четене) . . .	2855	1) Драгоманъ гара, отъ директора на прогимназията. (Прието) . . .	2867
4) за опрощаване заемитѣ, отпущнати отъ Българската земледѣлска банка, подъ гаранция на държавата, на военно-инвалидитѣ, изгубили 100% работоспособность. (Трето четене) . . .	2855	2) Галатинъ с., Тетевенска околия, отъ училищното настоятелство. (Оттеглено отъ министъръ-председателя) . . .	2867
5) за измѣнение алинея първа на чл. 106 отъ закона за градскитѣ общини. (Първо и второ четене) . . .	2835	3) Голѣмо Малово с., Годечка околия, отъ училищното настоятелство. (Прието) . . .	2867
6) за измѣнение и допълнение закона за признаване новозаселени мѣста за самостоятелни и за		4) „Евдокия“, благотоворително дружество въ София, отъ настоятелството. (Прието) . . .	2867
		5) Читалище „Развитие“, въ гр. Чирпанъ, отъ настоятелството. (Докладване и негласувано) . . .	2868
		Дневенъ редъ за следващото заседание . . .	2868

Председателтъ: (Звъни) Понеже има нужното число народни представители, обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитѣ г. г. народни представители: Влаховъ Димитъръ, Георгиевъ Павелъ, Дичевъ Петко, Дойчиновъ Стефанъ, х. Лековъ х. Андрей, Нейчевъ Адамъ, Петровъ Никола, Радевъ Георги и Родевъ Христо)

Съобщавамъ на Събранието, че бюрото е разрешило отпущъ на следнитѣ народни представители:

На г. Георги Поповъ — 2 дена;
 На г. Петко Пеневъ Колевъ — 2 дена;
 На г. Ено Поповъ — 1 день;
 На г. Христо Калфовъ — 1 день;
 На г. Тодоръ Игнатовъ — 1 день;
 На г. Сава Тошевъ — 2 дена и
 На г. Раденко Рангеловъ — 2 дена.

Народниятъ представител г. Тодоръ Бончевъ се е ползувалъ съ 35 дни отпущъ. Моли да му се разреши

допълнително 5-дневен отпуск по болест. Следва Събрание да му разреши искания отпуск. Моля г. г. народните представители, които сж съгласни да се разреши исканият отпуск, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрание приема.

Народният представител г. Борисъ Кръстевъ се е ползвалъ съ 19 дни отпуск. Моли да му се разреши допълнително 2-дневен отпуск по болест. Следва Събрание да му разреши искания отпуск. Моля г. г. народните представители, които сж съгласни да се разреши исканият отпуск, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрание приема.

Народният представител г. Никола Каракашевъ се е ползвалъ съ 28 дни отпуск. Моли да му се разреши допълнително 1-дневен отпуск по домашни причини. Следва Събрание да му разреши искания отпуск. Моля г. г. народните представители, които сж съгласни да се разреши исканият отпуск, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрание приема.

Народният представител г. Сѣби Димитровъ се е ползвалъ съ 35 дни отпуск. Моли да му се разреши допълнително 2-дневен отпуск по домашни причини. Следва Събрание да му разреши искания отпуск. Моля г. г. народните представители, които сж съгласни да му се разреши исканият отпуск, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрание приема.

Народният представител г. Христо Родевъ се е ползвалъ съ 32 дни отпуск. Моли да му се разреши допълнително 2-дневен отпуск по домашни причини. Следва Събрание да му разреши искания отпуск. Моля г. г. народните представители, които сж съгласни да му се разреши исканият отпуск, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрание приема.

Съобщавамъ на Събрание, че е постъпило питане отъ народния представител г. Тодоръ Бончевъ къмъ г. министра на финансите, въ което, като съобщава лошото положение на лозарите и излага техните искания, пита:

- 1) защо не се дообложи съ акцизъ бирата, която има цена съ 420 л. по-ниска отъ миналогодишната;
- 2) кога ще установи акциза на виното, ракиите и др., тъй като досегашниятъ такъвъ е само за реколтата 1931/1932 г., и
- 3) не смѣта ли, че съ неуреждане на горните два въпроса до днесъ се дава възможностъ за увеличаване злото въ лозарските и овощарски стопанства и то за смѣтка на нѣколцина фабриканти?

Това питане ще се изпрати на г. министра на финансите, за да му отговори.

Съобщавамъ на Събрание, че е постъпило отъ прокурора при Софийския окръженъ съдъ предложение за даване разрешение за затваряне и сѣденето на народния представител г. Христо Трайковъ Христовъ по следствено дѣло № 13/1932 г. по описа на II сѣдия-следователъ при Софийския окръженъ съдъ.

Г. министре на войната, ще отговорите ли на питането на народния представител г. д-ръ Димитровъ?

Министъръ генералъ-лейтенантъ А. Кисъвъ: Да, готовъ съмъ.

Председателъ: Има думата народниятъ представител г. д-ръ Георги Димитровъ, за да развие питането си до г. министра на войната.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! На 1926 г. подъ редакцията на г. генералъ Соларовъ, тогавашенъ началникъ на гарнизона въ Варна, излиза една обемиста книга подъ заглавие „Поучение за войника-гражданинъ“. На 1928 г. подъ редакцията на същата излиза вече подновено издание на същата книга въ по-обширенъ обемъ и рубриката на тая книга, която рубрика въ случая ме интересува и за която азъ ще говоря, е вече много по-обемиста и много по-обширна. Въ тая книга подъ рубриката „дружбашество“ за Българския земеделски народенъ съюзъ се казватъ нѣща, които уронватъ престижа не само на организацията на българските земеделци, но които уронватъ престижа на българския селянинъ, на българския държавникъ, а азъ ще добавя и на автора на книгата.

С. Мошановъ (д. сг): Неговиятъ престижъ никога нѣма да бѣде засегнатъ отъ тебе. Въ това можешъ да бѣдешъ увѣренъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Г. г. народни представители! Въ този моментъ, когато срещу Земеделския съюзъ бѣха се нахвърлили отъ всички страни неговите неприятели; въ този моментъ, когато срещу Земеделския съюзъ се сипѣха ругатни и инсинуации, единъ висшъ воененъ началникъ се явява да подсили тая кампания. Мене не ме интересува дали подъ натиска или отъ угодничество къмъ генералъ Вълковъ, къмъ Цанковъ или нѣкой другъ сговористки корифей единъ висшъ военачалникъ се явява да каже много скръбни, много горчиви думи за оная организация, която никога не ги е заслужила, която нѣма да ги заслужи, оная организация, която е дала, която дава и ще дава достатъчно доказателства, че тя е най-здравата опора на българската държава, най-здравата опора на българския народъ въ миналото и сега.

Г. г. народни представители! Позволете ми да ви процитирамъ само нѣколко пасажѣ отъ тая книга, за да се увѣрите, че думите, които сж казани по адресъ на земеделската организация, сж наистина тежки. Азъ нѣма да цитирамъ цѣлата рубрика, защото тя е много обемиста, но ще се спра само на нѣколко най-характерни пасажѣ. Между другото се казва, че „дружбашеството е едно друго недо-разумение въ нашата страна“. По-нататъкъ се казва: (Чете) „Поради тая имъ крайностъ и неопитностъ въ управлението на държавата“ — касае се, безспорно, за тия, които управляваха — „тѣ направиха доста злини за България и затова дойде денътъ, когато чашата на търпението се прелѣ и трѣбваше да отговарятъ за грѣшките и злоупотрѣблениата, които бѣха извършили“.

Азъ подчертавамъ още отсега това и моля то да бѣде запомнено, защото, когато дойде до разбора на ония уяснения, които се дадоха, ще искамъ да докажа, че именно това се касае за цѣлокупния Земеделски съюзъ и че именно той се третира като най-пакостната организация за държавата.

Въ книгата по-нататъкъ се казва: (Чете) „Тая група, както и комунистическата, засега е разтурена, но, за жалостъ, частъ отъ нея избѣга вънъ отъ България и не търпеливо чака моментъ на слабостъ, на нещастие въ страната, за да нахѣлта отново“.

По-нататъкъ въ същата книга се казва: (Чете) „Въ острѣлението си дружбашите отидоха дотамъ, че извадиха отъ затворите най-големите престѣпници, за да преследватъ мирните и добри българи, техни политически противници“.

А. Христовъ (д. сг): Това лѣжа ли е?

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Г. г. народни представители! Това е достатъчно, за да се види характерътъ на написаната книга. Но азъ искамъ да спра вашето просвѣтено внимание на още единъ пасажъ, за да видите какво единодушие, какво единомислие има между автора на тая книга и Демократическия сговоръ, който 8 години ни пѣ тая нещастна пѣсень.

„Въ заслѣпението и умразата си срещу властта“ — казва се тукъ — „дружбашите се съюзиха дори съ комунистите и станаха опасни за сигурността и спокойствието на народа“.

Г. г. народни представители! Азъ направихъ моето питане, за да се разясни единъ основенъ въпросъ: коя организация е противодържавна и коя организация може да бѣде обявена за противодържавна? Организацията на сдружените земеделци ли, която организация 30 години наредъ се бори, за да извоюва права за селянина у насъ?

Но вмѣсто да изчакамъ отговора отъ тамъ, откъдето трѣбваше да дойде — защото азъ отправихъ моето питане къмъ г. министра на войната и отъ него чакахъ отговора си — г. генералъ Соларовъ избѣрза да излѣзе въ пресата — кѣдето азъ не излѣзохъ, кѣдето смѣтахъ, че не трѣбваше да се излиза — съ едни уяснения. За съжаление, азъ смѣтахъ, че съ тия уяснения той отиде по-дълбоко, вмѣсто да успѣе да разпрѣсне онова разбиране за нѣщата, което азъ твърдѣхъ въ моето питане. Въ уясненията на г. Соларовъ се казва между другото: „Тази книга е почти на изчерпване“. И азъ зная, че тя е изчерпана, че тя е разпространена достатъчно добре, достатъчно много. По-нататъкъ той казва, че искалъ въ 1926 г. и въ 1928 г., когато е издѣла книгата, да избистри главата на младежа, за да разбере добре значението си — казва той — понеже иде да служи въ казармата не на себе си, не на съсловие си, а на държавата, на българската демократична държава, устоите на която лежатъ преди всичко въ общочовѣшкия моралъ, на свободата, на равенството и братството, съ духа на които тъй силно е пропита конституцията ни.

Въ 1926 и въ 1928 г. нима може да се приказва за демократична държава, нима може да се приказва за свобода

има може да се приказва за равенство? И за съжаление, г. генералът не е намбрил достатъчно сили въ себе си, за да види истината, за да види трагедията, която изживяваше българският народ...

Н. Кемилевъ (д. сг): Сегашната е по-голяма.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): ... и да се притече на помощ на този народ. Но той все пак вижда призрака на черната „дружбашина“, призрака на „дружбашеството“, което едва ли не цели да нанесе смъртен удар на българската държава. По-нататък, като говори, че в книгата се казвали и добри думи за селянина, за земеделеца, казва: „Но, за жалост, пред очевидните тогава факти същото не можех да кажа за онова крайно течение въ Земеделския съюз, което туря въ тревога цялото българско общество, което принуди армията да се намеси, за да възстанови равновесието“. Г. генералъ Соларовъ признава намесата на армията, за да възстанови равновесието! Кое е онова крайно течение, което, както казва той, трбваше най-после, след като прелъла чашата, да отговаря за грѣшките и злоупотребленията, които сѣ извършени? Кой отговаря за грѣшките? Кой стана жертва въ тѣзи събития, кой плати съ живота си? Крайното течение, нали? Течението на Александъръ Стамболийски, течението на онзи, който още на 14 юний бѣше насѣченъ на парчета, кръвта на когото се пролѣ за отмѣщение или за изкупление на грѣхове. Това крайно течение! Именно ясно и недвусмислено, категорично въ книгата се засѣга онова течение, онѣзи, които управляваха и за които г. генералъ Соларовъ казва, че сѣ наложили наистина въ управлението. Е добре, азъ не мога да разбера тогава кои сѣ умѣренитѣ, кои сѣ онѣзи, които не вземаха участие въ управлението? За кои говори г. генералъ Соларовъ и за кои иска да каже въ своитѣ изяснения? За г. г. драгиевиститѣ ли или за другото умѣрено течение — на г. Томовъ и неговитѣ другари? И много право въ следпраздничния в. „Правда“ единъ старъ сдруженъ земеделецъ на въпроса, кое наричатъ дружбашество, отговоря: „За разлика отъ другитѣ политически партии, които навсѣкѣ най-малкитѣ партийни организации наричатъ бюра, въ Земеделския съюзъ тѣ се наричатъ дружби. Нашитѣ политически противници, за да ни оскѣрбятъ, наричатъ ни дружбаша“. Г. Соларовъ, казва се тукъ, е въ едно заблуждение, съзнателно или несъзнателно, това не знаемъ.

Е добре, г. г. народни представители, когато азъ направихъ питането, направихъ го, за да се изясни единъ основенъ въпросъ. Въ настоящия моментъ Земеделскиятъ съюзъ участвува въ управлението. Представителитѣ на Земеделския съюзъ въ днешния кабинетъ сѣ сподвижници на Александъръ Стамболийски, тѣ сѣ хората, които взеха по-рано участие въ управлението, тѣ сѣ хората, които, безспорно, сѣ визирани заедно съ цялия Земеделски съюзъ въ тая книга. И азъ питамъ: продължаватъ ли да твърдятъ онѣзи, които твърдятъ, че Земеделскиятъ съюзъ е противодържавна организация? Може ли да се поддържа и сега това? И азъ искахъ да зная, какво се е направило досега?

Нѣкои се чуватъ и едва ли не въ недоумение питатъ: „Ама защо въ края на сесията се подава това питане?“ Тѣкмо това е най-изгодното положение и най-здравата база, върху която азъ заставахъ. Година чакахъ азъ да се направи нѣщо, за да се разпрѣснатъ всички предубеждения, всички заблуждения и интриги около най-големата организация въ България. Нищо не видѣхъ да се стори досега. И азъ именно въ края, преди да се простимъ, искахъ да знамъ, мисли ли се да се направи нѣщо, ако не е направено досега?

Х. Статевъ (нац. л. о): Кои да го направятъ?

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Отговорнитѣ въ тая страна. Азъ съмъ отправилъ достатъчно ясно питането.

Х. Статевъ (нац. л. о): Фактътъ, че трима ваши министри сѣ на тия мѣста (Сочи министерскитѣ мѣста), показва, че Земеделскиятъ съюзъ не се третира по разбиранията, които искате да сподѣлите съ Парламента. И ако Вашето питане не е една провокация, тогава Вие сами не знаете какво правите.

Н. Кемилевъ (д. сг): Отъ „Пладне“ има заповѣдъ. Ако е по заповѣдъ, то е другъ въпросъ! (Възражения отъ земеделцитѣ)

Председателътъ: (Звъни)

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): За мене участието на Земеделския съюзъ въ властта още не значи, че е изтрита рѣждата. И тѣкмо това, което азъ подчертавамъ и констатирамъ, показва, че все още се нѣма желание да се ликвидира сѣ старитѣ предразсѣди по отношение на Земеделския съюзъ. И позволете ми тѣкмо затова да подчертая, че моето питане изхожда отъ чисти подбуждения, и моля, ако има неспокойни съвѣсти, да се помѣчатъ да се обуздаятъ за известно време.

С. Мошановъ (д. сг): Твоята съвѣст е неспокойна. Нашата е спокойна.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Не съмъ отъ ония, които искатъ да хвърлятъ нѣкакъвъ упрѣкъ, не съмъ отъ онѣзи, които ще искатъ да хвърлятъ калъ върху онѣзи, които не заслужаватъ това. Азъ искамъ да се даде едно разяснение на нѣщата. И когато искамъ толкова искрено и откровенно да поставя тоя въпросъ, азъ бихъ желалъ всички да ме подпомогнатъ, а не да се противопоставятъ на едно такова разбиране, много човѣшко, много спокойно и много откровенно — подчертавамъ това.

Г. г. народни представители! Азъ подчертахъ, че тази книга е проява на партизанство. Азъ смѣтамъ, че въ армията партизанството е непозволено, че то не бива да бѣде позволено. Ако това не е партизанство, кажете ми, кое тогава е партизанство? Г. генералъ Соларовъ, когато бѣше въ Варна, карѣ единъ отъ висшитѣ офицери да държи рефератъ „Историята на политическитѣ партии“. Г. Соларовъ може да се занимава повече съ тайнитѣ на военното изкуство, но той, вижда се, повече се занимава съ партизанство. Не му отричамъ правото — ако щете, поради наклонностъ — да се занимава съ партизанство. Не остава нищо друго, освенъ да смѣкне мундира и да дойде между насъ и заедно, рѣка за рѣка, да бистримъ обществентѣ и политически въпроси и да вървимъ напредъ.

Х. Статевъ (нац. л. о): Г. Димитровъ! Съ Ваше позволение. Вѣрно ли е, че презъ ваше време отъ висшитѣ офицери се искаха декларации да принадлежатъ на Земеделския съюзъ?

Председателътъ: (Звъни)

Х. Статевъ (нац. л. о): Декларации се искаха отъ висши офицери.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Г. г. народни представители! Ако утре началникътъ на Пловдивския или на Плевенския гарнизонъ, да кажемъ, излѣзе и напише книга „Сговоряничината“ и отдѣли Сговора отъ сговоряничината, но каже, че на 9 юний посрѣдъ нощъ, по единъ противоконституционенъ, по единъ безчовѣшки начинъ е билъ смѣнатъ законноустановениятъ режимъ на Земеделския съюзъ и че следъ 9 юний 8 години страната бѣше потопена въ кърви, 8 години разхищения, 8 години грабежи, 8 години деклозиерови афери, уреждани по единъ разбойнически начинъ,...

С. Мошановъ (д. сг): Деклозиеровата афера е ваша.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): ... 8 години валоризация на предвоенни задѣлжения, 8 години убийства, 8 години единъ политически развратъ въ нашата страна... (Спрѣкване между народнитѣ представители Н. Кемилевъ и А. Аврамовъ)

Н. Кемилевъ (д. сг): Ти си пройдоха, сръбски пройдоха!

А. Аврамовъ (з): Ти си кръволокъ, а азъ съмъ българинъ!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): ... азъ питамъ, г. г. народни представители,...

Председателътъ: Г. Димитровъ! Завършвайте. Времето Ви изтече.

Това е питане.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Свършвамъ, г. председателю, но прекъсватъ ме. — ... ако такава една книга се напише утре, вие, „спокойнитѣ“, ще стоите ли спокойно?

Н. Пждаревъ (д. сг): Веднага, на другия денъ ще има питане, а не следъ 6 години.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Да, на другия денъ ще има питане, защото вие имате по-други, по-големи права отъ насъ. Това е „равенството“! И ако се каже именно това за стоворянината, азъ питамъ, това не е ли партизанство? Е добре, позволено ли е, резонно ли е, най-после тактично ли е единъ висшъ военнопачалникъ да насажда партизанство въ армията и да настроява — кого? — синовете, българските синове, синовете на земеделците срещу тяхните бащи!

С. Мошановъ (д. сг): Срещу емигрантите въ Сърбия.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Да, срещу ония, които сж ги отхранили, срещу ония, които сж ги отгледали, за да ги пратятъ въ армията, та тамъ да имъ се проповѣдва умраза срещу Земеделския съюзъ и срещу мъченическата земеделска емиграция.

Г. г. народни представители! Азъ нѣма да се спирамъ на въпроса какво е направилъ Земеделскиятъ съюзъ за България, но азъ искамъ да ви обърна вниманието само върху едно. Кажете ми, коя организация даде за България толкова много жертви и можа да спаси своята страна по единъ такъвъ решителенъ начинъ, по единъ очебиенъ за цѣлото общество и за цѣлия народъ начинъ? Азъ ще ви припомня само когато на 1919/1920 г. се обяви желѣзничарската стачка.

С. Мошановъ (д. сг): А, сега!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Тогава Земеделскиятъ съюзъ, върху когото тежеше управлението,...

Г. Костовъ (раб): Извърши най-големото предателство!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з):... не дезертира отъ своя дългъ. Защото, когато генералъ Кретиенъ, началникъ на французките окупационни войски, даде ултиматумъ: „Ще възстановите движението или ще го взема въ свой ръце“, той даде този ултиматумъ съ ясното съзнание, че нему бѣше необходимо това движение, за да прекарва припаси било на генералъ Шарпи въ Тракия, било за да откарва войски на украинския фронтъ — това е все едно — Земеделскиятъ съюзъ въ този моментъ остана на своя постъ, той не дезертира. Това бѣ първиятъ успѣхъ наистина, за да се справи той съ едно страшно и стихийно надигащо се движение,...

С. Мошановъ (д. сг): Съ атентата на Прудкинъ въ с. Надежда!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з):... което щѣше да коства твърде много на България.

Председателъ: Г. Димитровъ! Привличамъ вниманието Ви да свършите.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Г. г. народни представители! Да говоря ли за ония реформи на Земеделския съюзъ, да говоря ли за трудовата поземелна собственост, да говоря ли за борбата му около репарационния въпросъ, да говоря ли за ония мѣроприятия, които издигнаха Земеделския съюзъ като една необходимостъ за българската държава, за спасението на българския народъ? Да говоря ли за това? Искате ли да говоря?

С. Мошановъ (д. сг): Питане ли е това или е речъ?

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Днесъ идватъ чужденци, идватъ представители отъ най-културни държави и искатъ да взематъ примѣръ отъ законодателството на Земеделския съюзъ. Азъ нѣма да продължавамъ, азъ само искамъ да кажа колко пресилено, колко много предубедено се е нахвърлилъ г. генералъ Соларовъ върху Земеделския съюзъ. Не искамъ да се спирамъ на това, че той е отишелъ даже и до Социалистическата партия, която, всеизвестно е, е партия на компромиси, партия на крайни компромиси, ако щете — известно ви е, че единъ Албертъ Тома бѣше въ кабинета заедно съ Клемансо, че социалдемократитѣ въ Германия гласуваха за Хинденбургъ. Нима това не е увлѣчение на г. Соларова, нима това не е прекаленостъ и какво още би могло да се нарече?

Г. г. народни представители! Азъ искамъ да свърша и затова ще се спра на последните две точки отъ моето питане.

Председателъ: Ама може ли така, г. Димитровъ!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Позволете ми да се конкретизирамъ.

Председателъ: Моля Ви се, привършете, иначе ще Ви отнема думата.

Г. Костовъ (раб): Нека докторътъ бѣде спокоенъ — генералъ Соларовъ ще напише втора книга за Земеделския съюзъ на властъ сега!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Въ втората точка на моето питане азъ засѣгамъ другъ единъ въпросъ. Искамъ да обърна вниманието на българското общество и конкретно на васъ, че нѣма напълно издържани хора, че ако почнемъ да се ровимъ да търсимъ слабоститѣ на човѣка, ние ще ги намеримъ и че ако е въпросъ да се хвърли калъ върху цѣла организация, азъ, скромниятъ, малкиятъ народенъ представителъ, бихъ могълъ наистина да намѣря достатъчно данни, за да улича и г. Соларова, ако щете, въ недостатъчна издигнатостъ, въ недостатъчно свършенство.

А. Кантарджиевъ (д): Не ти прави честь да говоришъ такива работи отъ трибуната на Народното събрание, която ти гарантира неприкосновеностъ!

С. Мошановъ (д. сг): (Къмъ д-ръ Г. М. Димитровъ) И особено когато човѣкътъ го нѣма тукъ да се защити! Излѣзъ навънъ, въ печата, за да носишъ отговорностъ, а не тукъ, подъ неприкосновеността на трибуната! Въ никой парламентъ не може да се говори за личните качества на единъ човѣкъ, който нѣма възможностъ да се защити въ Парламента.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Недейте поржчителствува. Нашата емиграция може ли да се защити? Защо я ругае? Много лошъ защитникъ сте.

Х. Статевъ (нац. л. о): За Ваша честь, трѣбва да се откажете да разглеждате тукъ тия две точки отъ питането Ви. Това е чедостойно и за Васъ, и за правителството.

С. Мошановъ (д. сг): Излѣзъ вънъ, въ печата, да говоришъ, за да носишъ отговорностъ. (Глъчка)

Председателъ: (Продължително звѣни)

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Ордениятъ съветъ, казвамъ, ... (Възражения и тропане по банките отъ сговориститѣ)

Х. Статевъ (нац. л. о): Това е недостойно! Изнесете тия въпроси въ печата.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Тропането ли е достойното?

С. Мошановъ (д. сг): Защо се криете задъ своята неприкосновеностъ и задъ своята ненаказуемостъ въ Парламента? (Глъчката продължава)

Председателъ: (Звѣни)

(Скарване между народните представители И. Ангеловъ и д-ръ Х. Георгиевъ)

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Ордениятъ съветъ, г. г. народни представители, начело съ генералъ Колевъ, представя г. Соларовъ да бѣде награденъ съ орденъ за гражданска заслуга IV степенъ, Св. Александъръ. . .

С. Мошановъ (д. сг): Това не е граждански куражъ, да се криешъ задъ неприкосновеността на трибуната!

Н. Кемилевъ (д. сг): Излѣзте вънъ, на улицата, да кажете тѣзи работи. Азъ познавамъ кой е генералъ Соларовъ, за да не можете да го петните вие! (Глъчката продължава)

Председателъ: (Звѣни)

Х. Статевъ (нац. л. о): Г. председателю! Не бива да позволявате на запитвача да развива тия точки отъ питането си.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Ако говоря неистини, ще излъзете да ги опровергавате. Азъ изнасямъ факти, вие излъзте и ги опровергавате.

С. Мошановъ (д. сг): Нѣма защо тукъ да ги изнасяте; изнесете ги навънъ, за да дадете възможност на човѣка да се защити.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Ето, азъ ви казвамъ, орденскиятъ съветъ, начело съ генералъ Колевъ, дава на г. Соларовъ орденъ „Св. Александър“ IV степенъ.

Председателътъ: (Звъни) Моля Ви се, г. Димитровъ. (Глъчка)

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Въ орденския съветъ сѣ визитали, освенъ генералъ Колевъ, още петъ бригадни командири, отъ които трима сѣ живи и можете да ги питате. (Глъчка)

Председателътъ: (Звъни)

С. Мошановъ (д. сг): Не можете да говорите тукъ за личнитъ качества на единъ човѣкъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): И вие ще се увѣрите, че има известна подправка въ онова, което първоначално е решено и което следъ години чакъ генералъ Соларовъ е получилъ — именно орденътъ за храбростъ III степенъ.

Председателътъ: (Звъни) Моля Ви се, свършете.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Имамъ да развия още една точка отъ питането си.

Председателътъ: Моля Ви се! По правилника, имате право да говорите 15 минути, а азъ Ви дадохъ половина часъ.

Д. Ачковъ (нац. л. о): (Къмъ д-ръ Г. М. Димитровъ) Бѣлградъ тържествува! Това е желанието на Бѣлградъ!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: (Къмъ д-ръ Г. М. Димитровъ) Недейте провокира. Съобразявайте се съ времето, което Ви дава правилникътъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Азъ никого не провокирамъ, но бихъ молилъ и Васъ да се отнасяте къмъ мене съ сѣщото уважение, съ което азъ се отнасямъ къмъ Васъ.

Г. г. народни представители! Ще прескоча този пасажъ. Радвамъ се много, че генералъ Соларовъ има поръчителъ за това. Надѣвамъ се, че обществото нѣма да остане заблудено по този въпросъ, по който не се позволява тукъ да се говори!

С. Мошановъ (д. сг): Не че не се позволява, но се апелира къмъ Вашия куражъ да излъзете навънъ да го кажете, а не тукъ, скрити задъ Вашата неприкосновеност.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Единъ отъ последнитъ въпроси на моето питане е въпросътъ за ревизионния актъ, който е съставилъ г. полковникъ Петрияски, който е ревизиралъ дейността на полковникъ Ковачевъ. Азъ нѣма сѣщо така да развия обширно и този въпросъ, защото смѣтамъ, че и по него ще се повдигне буря, ще се разразятъ страсти. Ще чакамъ отговора на г. министра, който може би има препискитъ предъ себе си и ще отговори пообширно по тѣзи два въпроса, защото на него това е позволено.

Преди да свърша, г. г. народни представители, азъ искамъ да кажа само две думи по отношение на армията. Никой нѣма патентъ за любовъ къмъ отечеството! Никой нѣма патентъ за патриотизмъ, никой нѣма патентъ за любовъ къмъ армията!

А. Кантарджиевъ (д): (Казва нѣщо)

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Позволете и на насъ да кажемъ и ние своята дума за армията. Вие не можете да отечете, че ние, колкото и да сме скромни и да не претендираме, обичаме армията повече отъ ония лицемери, които смѣтатъ, че единствени тѣ обичатъ армията.

Д. Ачковъ (нац. л. о): Вие, бѣлградчанитѣ!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Ние, българскитѣ селяни, я обичаме, защото тя е на българския народъ, защото тя е

опора на държавата и ние сме дали всичко за нея.

С. Мошановъ (д. сг): Какъ обичате армията, когато клетите началници тѣ? Една армия живѣе чрезъ своитѣ началници.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Ние сме за онази народна армия, която е надпартийна, която и вчера, и днесъ, и утре ще бди надъ интереситѣ на цѣлокупния български народъ, но не надъ вашитѣ интереси (Сочи сговориститѣ), не надъ интереситѣ на банкеритѣ, които смѣтатъ, че само тѣ могатъ да обичатъ българската армия. Единъ или двама офицери не сѣ армията! Генералъ Соларовъ не е армията! (Шумъ, пререкания между сговористи и работници)

Председателътъ: (Звъни)

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Армията е на България и на българския народъ. И азъ заявявамъ, че ние сме жертвували всичко за тази армия. Борили сме се за България и ще се боримъ докрай! (Слиза отъ трибуната)

И. Василевъ (з): Кои сте вие?

С. Мошановъ и други сговористи: (Къмъ д-ръ Г. М. Димитровъ) Долу! Долу!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Ние обичаме народната армия, но не се лигавимъ, не се подмазваме като васъ подлеститѣ! Вие (Сочи сговориститѣ) се подмазвате само за да я използвате! Търговци! Спекуланти! Мерзавци! Тартюфи! Лицемери!

Д. Ачковъ (нац. л. о): Агентъ на Сърбия!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): (Къмъ сговориститѣ) 30 хиляди души изклахте и имате смѣлостта да викате сега „долу“. Кръволюци!

Д. Ачковъ (нац. л. о): Агентъ на Бѣлградъ!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Разсипахте тази държава, ограбихте я, а сега имате куражъ да викате „долу“. Не ви е срамъ!

С. Мошановъ (д. сг): Обичате армията, а клететите началници тѣ! Армията живѣе чрезъ своитѣ началници.

Д. Ачковъ (нац. л. о): И този (Сочи д-ръ Г. М. Димитровъ) е билъ стипендиантъ на държавата, а днесъ агентъ на Оббовъ! Не Земледѣлския сѣюзъ представлява, а представлява Оббовъ. (Шумъ)

Председателътъ: (Звъни) Моля, тишина, г-да

А. Кантарджиевъ (д): (Сочи д-ръ Г. М. Димитровъ) Този господинъ е подправилъ документъ, за да влѣзе като депутатъ въ Народното събрание.

Г. Костовъ (раб): Тогава защо му утвърдихте избора? (Глъчка)

Председателътъ: (Звъни) Моля, г-да! Има думата г. военниятъ министъръ.

Министъръ генералъ-лейтенантъ А. Кисювъ: Г. г. народни представители! На въпроситѣ, които народниятъ представителъ г. Димитровъ ми поставя въ своето питане, имамъ да отговоря следното.

Първиятъ въпросъ е: „Какви мѣрки сте взели, за да се спре разпространението на книгата „Почуение за войника и гражданина“ всрѣдъ войницитѣ?“ На тоя въпросъ отговорътъ ми е следниятъ: нѣма никакви мѣрки да вземамъ за разпространението на тази книга по простата причина, че тази книга, за пръвъ път издадена въ 1926 г. и за втори път презъ 1928 г., е изчерпана още въ 1928 г. Тази книга не сега, а отдавна, още отъ 1928 г., не се разпространява, защото е изчерпана.

Вториятъ въпросъ е: „Не смѣтате ли, че този висшъ офицеръ, който е взелъ така открито страна въ нашитѣ политически борби, става неудобенъ за поста, който заема?“ Г. г. народни представители! Генералъ Соларовъ нито е партизанистувалъ, нито е вземалъ нѣкакво активно участие въ политическитѣ борби у насъ, и азъ смѣтамъ, че нѣма защо да преценявамъ неговитѣ мнения, които той е ималъ при друго политическо положение, което е промѣнено.

Третият въпрос е: Върно ли е, че сжият този генерал, който си позволява да чете на българските граждани подобен морал, е получил ордена за храброст III степен, въпреки решението на орденския съвет и волята на големия вожд на конницата покойния генерал Колев; не смътате ли, че трябва да се ревизира начинът, по който е бил изтръгнат този орден? Г. г. народни представители! Генерал Соларов, навремето, като подполковник, е бил представен за орден за храброст III степен. Награден е бил първоначално с ордена св. Александър IV степен. Той е подал, обаче, оплакване до орденския съвет да се ревизира това награждаване. Орденският съвет с протоколно решение № 36, от 25 октомври 1920 г., решава да замъни тази му награда с орден за храброст III степен втори клас, което решение на орденския съвет се отдава въ министерска заповед № 355 от 14 септември 1921 г.

Четвъртият въпрос е: Известно ли Ви е, че сжият този офицер е скрил въ чекмеджетата си ревизионните актове за злоупотребление на полковник Ковачев? Въпросът за полковник Ковачев е повдигнат през време на предшественика му генерал Жечев. Направено е разучаване. Това разучаване е представено на предшественика на генерал Соларов. Той си е взел решението по този въпрос, като е оставил дѣлото без последиствие. По-късно, когато дохожда генерал Соларов, след една година, от министерството се запита какво е станало съ този въпрос. Генерал Соларов, понеже е имало вече едно формулирано решение от началника, който е бил отговорен да вземе решение, се е присъединил към това решение. Това е цѣлият въпрос.

Въ заключение, г-да, ще кажа, че и днес, както преди няколко дни, под маската на доброжелателство към армията ми се отправя едно питане, което може би е продиктувано от по-други подбуди и съ което се цели да се уязви един от най-старшите началници въ българската армия, а чрез това и самата армия. Оспорва се мѣстото, което този висш офицер заема въ войската, след като е дал 30 и повече години предана и полезна служба. (Ръжкоплъскания от демократи, сговористи, националиберали и националиберали обединени) Искане се да се уязви един офицер, който по своите качества и достоинства е един от най-ценните офицери въ армията и който прави чест не само на нашата армия, а би правил чест и на всяка една голяма европейска армия. (Ръжкоплъскания от демократи, сговористи, националиберали и националиберали обединени)

Бѣха времената, когато някои лица от известна сръда търсѣха да уязвят офицерството и съ това да намалят престижа на армията обществено. Тѣзи времена ни заведоха към събития, за които ние всички трябва да съжаляваме и които ние всички бихме желали да не се повтарят. И азъ смѣтамъ, че народният представител г. Димитров е тръгнал по един много лош път; или пъкът, по който той върви, не е от полза за неговите приятели, нито за страната, защото по този начинъ ние нѣма да отидемъ към забравата на миналото, към омиротворяване на страната, към обнова, към нови постижения за доброто на нашата родина.

И азъ вървамъ, че тукъ между народното представителство, което има правилни и здрави разбирания за своето назначение, задачи и отговорности, нѣма да се намѣрятъ лица, които да одобрят този начинъ на действие, който народният представител г. Димитровъ усвоява. Азъ съм сигуренъ, че всѣки отъ васъ, г. г. народни представители, разбира, че да се атакува и уязвява незаслужено армията и нейните водачи, значи да се подкопаватъ основите, на които почива държавната сигурност.

Отъ сговориститѣ: Браво! (Ръжкоплъскания от демократи, сговористи, националиберали, националиберали обединени и някои отъ земледѣлцитѣ)

Председателъ: Има думата народният представител г. д-ръ Георги Димитровъ, да каже доволенъ ли е отъ отговора на г. министра.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Г. г. народни представители! Азъ бѣхъ убеденъ, че моето питане ще бѣде зле изтъкувано отъ заинтересованитѣ сръди, преди всичко. Азъ само едно имамъ да кажа на почитаемото народно представителство: никога не съмъ целилъ да уязвявамъ когото и да било; нѣмамъ никакви вземания и давания съ когото и да било въ тая област. Ималъ съмъ присърдце само едно единствено съображение: войската досега е била далечъ отъ корупция и бихъ желалъ да остане много по-далечъ и винаги далечъ отъ нея. И миналитѣ питання, които се

направиха, и това, което правя сега, се отнасятъ за едни наченки на корупция, създадени отъ миналия режимъ. И затова на господата (Сочи сговориститѣ) не имъ изнася да се разгрѣщатъ страницитѣ на миналото — не за да се припомнятъ, но за да се черпи поука отъ тѣхъ.

Г. Кръстевъ (д. сг): Миналият режимъ не е корумпиралъ армията. Вие корумпирахте армията, защото наредѣ съ нея създадохте оранжева гвардия.

Министъръ генерал-лейтенантъ А. Кисъвъ: Г. Димитровъ! Позволете да Ви направя бележка, че въ армията не е имало никога партизанство и не може да се говори за корупция, създадена отъ тази или онази партия. (Ръжкоплъскания отъ сговориститѣ)

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Азъ говоря за случаетѣ, които се изнесоха вече — Вие ги знаете добре — не говоря за нови случаи. Азъ вървамъ, че отъ всички наши обществени организации най-неуязвима въ това отношение е именно армията, и тъкмо защото вървамъ въ това, азъ отправихъ питането си.

С. Мошановъ (д. сг): За да я уязвишъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Азъ само едно има да кажа на г. министра на войната: знае ли за писмата на генералъ Банановъ?

С. Мошановъ (д. сг): Единъ новъ генералъ. Още единъ генералъ ще опозоришъ. Всички генерали опозори.

Министъръ генерал-лейтенантъ А. Кисъвъ: Да Ви отговоря, г. Димитровъ! Генералъ Банановъ е председателъ на орденския съветъ, който даде третостепенна награда на генералъ Соларовъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Знамъ това.

Министъръ генерал-лейтенантъ А. Кисъвъ: Тогава недейте говори.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Защо майоръ Подуенски е осъденъ за сжщото деяние, за което г. полковникъ Ковачевъ е освободенъ, безъ да е дадено дѣлото му на прокурора и на следователя?

Председателъ: Г. Димитровъ! По правилника, имате думата само за да кажете доволенъ ли сте отъ отговора на г. министра или не.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Азъ не мога да бѣда доволенъ отъ отговора.

Д. Ачковъ (нац. л. о): Не е важно. Сърбитѣ нѣма да бѣдатъ доволни отъ нашата армия.

Председателъ: Пристъпваме къмъ първа точка отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за разрешаване на Дръновската градска община да сключи заемъ. Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

А. Бояджиевъ (раб): И ние имаме питання, г. председателю! Не едно, а повече отъ 100.

Секретаръ А. Кантарджиевъ (д): (Прочита законопроекта изцѣло, безъ измѣнение)

Председателъ: Моля г. г. народнитѣ представители, които приематъ на трето четене законопроекта за разрешаване на Дръновската градска община да сключи заемъ, да вдигнатъ ръжка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 84)

Пристъпваме къмъ втората точка отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за приемане дарението и завещанието на Димитъръ А. Ценовъ, отъ гр. Свищовъ. Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ Б. Недковъ (нац. л): (Прочита законопроекта изцѣло, безъ измѣнение)

Председателъ: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ на трето четене законопроекта за приемане дарението и завещанието на Димитъръ А. Ценовъ, отъ гр. Свищовъ, да вдигнатъ ръжка. Мнозинство, Събранието приема. (Ръжкоплъскания) (Вж. прил. Т. II, № 85)

Пристъпваме към третата точка от дневния ред — трето четене законопроекта за разрешаване на Столичната община да сключи вътрешен лотариев заем от 300.000.000 л.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретарь Н. Гавриловъ (нац. л): (Прочита законопроекта изцѣло, безъ измѣнение)

Председателъ: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ на трето четене законопроекта за разрешаване на Столичната община да сключи вътрешен лотариев заем от 300.000.000 л., да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 86)

Пристъпваме към четвърта точка от дневния ред — трето четене законопроекта за опрощаване на частъ отъ заемитъ, отпущнати отъ Българската земеделска банка, подъ гаранция на държавата, на военнопобититъ, изгубили 100% работоспособностъ.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретарь Н. Гавриловъ (нац. л): (Прочита законопроекта изцѣло, безъ измѣнение)

Председателъ: Има предложение отъ народния представител г. Инглизовъ: (Чете) „Къмъ чл. I отъ закона за опрощаване частъ отъ заемитъ, отпущнати отъ Българската земеделска банка, подъ гаранция на държавата, на военнопобититъ, изгубили 100% работоспособностъ, да се прибавятъ три имена, а именно: Тодоръ х. Стояновъ, отъ София — 44.346 л., Илия Т. Минковъ, отъ София — 54.252 л. и Никола Г. Поповъ, отъ София — 56.278 л.“

Това предложение е подписано отъ надлежното число народни представители.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: И се поддържа отъ г. министра на финанситъ.

Председателъ: Има думата г. министърътъ на финанситъ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Още при второто четене на законопроекта ви казахъ имената на тия три лица, които сега се прочетоха отъ г. председателя, за които има удостоверения отъ Софийския клонъ на земеделската банка.

Азъ предлагамъ въ заглавието на законопроекта да се заличатъ думитъ „частъ отъ“, понеже съ прибавянето на тия три лица става опрощаване на всички такива заеми.

Председателъ: Предложението на г. Инглизовъ приема ли го?

Министъръ С. Стефановъ: Приемамъ го.

Председателъ: Които приематъ поправката, предложена отъ г. министра на финанситъ — въ заглавието на законопроекта да се заличатъ думитъ „частъ отъ“ — моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Които приематъ предложението, направено отъ народния представител г. Инглизовъ, съ което е съгласенъ г. министърътъ на финанситъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Които приематъ на трето четене законопроекта за опрощаване на заемитъ, отпущнати отъ Българската земеделска банка, подъ гаранцията на държавата, на военнопобититъ, изгубили 100% работоспособностъ, заедно съ току-що приетата поправка, предложена отъ г. министра на финанситъ, и прибавка, предложена отъ г. Инглизовъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 87)

Минаваме къмъ точка пета отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за измѣнение алинея I на чл. 106 отъ закона за градскитъ общини.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретарь Н. Гавриловъ (нац. л): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 109)

Председателъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за измѣнение алинея I на чл. 106 отъ закона за градскитъ общини, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Моля, по спешностъ, законопроектьтъ да се чете и на второ четене.

Председателъ: Има предложение отъ г. министра на вътрешнитъ работи за спешностъ. Моля, които приематъ това предложение на г. министра на вътрешнитъ работи, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта на второ четене.

Секретарь Н. Гавриловъ (нац. л): (Чете)

„ЗАКОНЪ“)

за измѣнение алинея I на чл. 106 отъ закона за градскитъ общини“.

Председателъ: Които приематъ заглавието, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретарь Н. Гавриловъ (нац. л): (Чете)

„Членъ единственъ. Алинея I на чл. 106 се измѣня така: „Общини съ редовни приходи 5.000.000 л. и надъ 5.000.000 л. иматъ по единъ контролоръ, а въ тия съ 20.000.000 л. и надъ 20.000.000 л. има и по единъ подконтролоръ. Общинскиятъ съветъ може да предвиди и повече контролори, числото на които се опредѣля споредъ нуждата чрезъ бюджета и по мотивиранъ докладъ на постоянното присѣствие. Както контролорътъ, така и подконтролоритъ се назначаватъ съ царски указъ, по представление на министра на вътрешнитъ работи и на народното здраве, съ съгласие на министра на финанситъ“.

Председателъ: Които приематъ членъ единственъ, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме къмъ точка шеста отъ дневния редъ: първо четене на законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за признаване новозаселени мѣста за самостоятелни и за преименуване на нѣкои отъ сѣшитъ.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретарь Н. Гавриловъ (нац. л): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 108)

Председателъ: Които приематъ, по принципъ, на първо четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за признаване новозаселени мѣста за самостоятелни и за преименуване на нѣкои отъ сѣшитъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Моля законопроектьтъ да се гласува, по спешностъ, и на второ четене.

Председателъ: Които приематъ предложението на г. министра на вътрешнитъ работи, да се гласува законопроектьтъ, по спешностъ, и на второ четене, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта на второ четене.

Секретарь Н. Гавриловъ (нац. л): (Чете)

„ЗАКОНЪ“)

за измѣнение и допълнение на закона за признаване новозаселени мѣста за самостоятелни и за преименуване на нѣкои отъ сѣшитъ („Държавенъ вестникъ“ бр. 6, отъ 8.IV.1931 г.)“

Председателъ: Които приематъ заглавието на законопроекта тъй, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретарь Н. Гавриловъ (нац. л): (Чете)

„§ 1. Алинея втора на точка 18 отъ чл. 1 става алинея втора на т. 17 отъ сѣщия членъ, като съюзътъ „и“ въ точка 17, следъ думитъ „с. Добри-долъ“, се заличава“.

Председателъ: Които приематъ § 1 така, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретарь Н. Гавриловъ (нац. л): (Чете)

„§ 2. Къмъ т. 18 отъ чл. 1 се прибавятъ следнитъ две алинеи:

Мерата на бившето с. Айрене, както е описана въ протоколитъ № № 112, 113, 114 и 115 отъ 28 ноември 1905 г. на

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 109.

**) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 108.

пловдивския държавен лесничей, се възвръща и предава на възобновеното село Айрене, сега Оризари.

Предаването се извършва от комисията, предвидена в чл. 4 от закона за запазване, измърване и използване на селскитъ и градски мери.

Председателът: Които приемат § 2 така, както се прочете, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка седма от дневния ред — първо четене на законопроекта за подпомагане на пострадалитъ от градушка земледѣлски стопани.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Замѣстник-секретарь А. Буковъ (з): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 111)

Председателът: Има думата народниятъ представител г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Съ предлагания законопроектъ за подпомагане на пострадалитъ отъ градушка земледѣлски стопани уважаемиятъ г. министъръ на земледѣлието е ималъ добрата, така да се каже, замисль да постави пострадалото население въ възможност да получи бърза помощ отъ държавата въ различни направления. Целта на законопроекта е, безспорно, благородна; необходимостта да се прибѣгне къмъ такава бърза помощ, безспорно, е належаща въ години, като настоящата, когато градушки и други природни стихии нанасятъ голѣми пакости на земледѣлието.

Обаче има една друга работа, която, мисля, че г. министърътъ е взелъ предъ видъ, но, въ всѣки случай, пакъ ще трѣбва да се припомни. Азъ смѣтамъ, че тъй, както е внесенъ законопроектътъ, освенъ малкитъ ползи, той ще допринесе една грамадна пакостъ на системата, легнала въ основата на закона за застраховка отъ градобитнина. Вамъ е известно, г. г. народни представители, че произведенията на българскитъ земледѣлци сж охранѣни, гарантирани отчасти съ вземането участие на самитъ земледѣлски стопани въ подпомагането подъ формата на застраховка, което става съгласно закона за застраховка на земледѣлскитъ произведения отъ градобитнина и други природни стихии.

Тоя законъ е още отъ 1910 г., преработенъ е въ 1925 г. и въ него е проведена оная система на застраховка, която има почти въ всички страни и споредъ която самото население е повикано да изгражда фонда, да участвува въ плащането на премии, и заедно съ плащаната отъ държавата субсидия и основенъ капиталъ, създава се единъ фондъ, отъ който фондътъ могатъ да бждатъ подпомагани пострадалитъ отъ градушка; а у насъ този принципъ е разширенъ, като е предвидено подпомагане на пострадали и отъ други природни стихии: наводнения, измръзване и суша. Разбира се, подпомагането още не е минало къмъ другитъ области, защото у насъ едва ли могатъ да сварятъ съ малкитъ срѣдства на фонда да подпомогнатъ пострадалитъ отъ градобитнина. Когато се е работилъ законътъ и въ последствие, при измѣнението на единъ отъ текстоветъ на тоя законъ, за да се поощрятъ самитъ ония, които често пжти сж подъ рискъ да пострадатъ, да прибѣгватъ къмъ застраховката, премахнати сж били известни помощи, които могатъ да бждатъ предварително предвидени и които могатъ да накаратъ самия стопанинъ да не прибѣгва къмъ застраховка. Затуй въ специалния текстъ на закона, а именно въ чл. 23 — и азъ обръщамъ вашето внимание на него — е казано: (Чете)

„Следъ като започне учреждението да действа, държавата престава да опрощава данъци за имоти, повредени отъ градушка, и не дава никакви помощи и заеми на пострадали отъ градушка.

Българската земледѣлска банка отпуща заеми въ размѣръ до 50% върху оценката на залагаемитъ посѣви, ако тѣ сж застраховани отъ градушка“.

На пръвъ погледъ може да се каже, че това е едно жестоко постановление на закона, защото то забранява да се помогне на този, който е пострадалъ, когато една стихия може да хвърли веднага въ едно неизмѣримо нещастие. Обаче, г. г. народни представители, това постановление на закона си има своя смисль, има своя резонъ: то е поставено на времето — има го и въ всички законодателства — съ единичката целъ да се избие изъ главата на всѣки селски стопанинъ, на всѣки земледѣлски стопанинъ, че той, очаквайки помощъ, било отъ държавата, било отъ друго учреждение, може да нехае,

и да не застрахова своитъ произведения и че, следователно, нѣма защо, нѣма смисль той да ги застрахова и да внася известни малки вносове, да внася известни премии, когато и безъ да прави такива вноски, когато стане нещастие, държавата ще му помогне даромъ. Следователно, нѣма нужда той отъ своя страна да проявява каквито и да е усилия да плаща премии, да създава фондове и т. н., за да си помага.

Това постановление, касателно застраховката, лежаща на базата на самозастраховането, на самопомощта, го има въ всички законодателства, има го и въ нашето законодателство. Тая база е единствената най-правилна, намѣрена досега. Защото, г. г. народни представители, недейте забравя, че ние имаме въ миналото подобно подпомагане отъ страна на държавата съ другъ фондъ, което бѣше почти задължително, но държавата трѣбваше да се откаже отъ него, защото нито фондътъ бѣше достатъченъ, нито имаше срѣдства, нито пъкъ можеше наистина да се гарантира трудътъ на българския земледѣлецъ. И се мина тогазъ къмъ друга форма на застраховане, призната навсѣкѣ, която е дала резултати. Тя лежи, отъ една страна, върху базата на самопомощта, а, отъ друга страна, има и подпомагане отъ страна на държавата, както е у насъ. И у насъ, отъ една страна, държавата бѣше длъжна да даде навремето 30 милиона лева капиталъ и всѣка година внасяше по 8 милиона лева субсидия, като сжщевременно застрахованитъ плащаха известни премии. Презъ 1925 г. се създаде едно ново облекчение на застрахованитъ до такава степенъ, щото премиятъ не се плащаха въ началото на годината, презъ пролѣтъта. Достатъчно бѣ застрахованитъ да подаде заявление и премията се прибавяше по времето, когато се прибавя реколтата — презъ октомврий. При тия улеснения и като се има предъ видъ и обстоятелството, че следъ 5 години застрахованитъ земледѣлецъ-стопанинъ има възможност да намали своята премия даже наполовина, отколкото е била при застраховането; като се има предъ видъ освенъ това, че премията у насъ е малка, защото и държавата взема участие въ това застраховане съ своята ежегодна субсидия — очевидно е, че системата, която нашето законодателство взприе при застраховката срещу градобитнина, е една отъ най-добритъ. И азъ се страхувамъ, че ако ние създадемъ едно ново законодателство за подпомагане — както иска сега г. министърътъ на земледѣлието — което ще засѣга онѣзи, които не сж застраховани, по таквъ начинъ ще убиемъ у тѣхъ всѣкакво желание за застраховане. Съ настоящия законопроектъ се предвижда подпомагане въ различни форми: първо, подпомагатъ се стопанитъ реално, направо съ помощъ отъ държавата, безвъзмездно отъ фонда за обществени бедствия; второ, ще се подпомагатъ съ заеми отъ Земледѣлската банка, разбира се, при най-благоприятни условия; трето, ще се правятъ всѣкакви отсрочки на данъци и заеми отъ частенъ характеръ, значи, ще се създаде единъ видъ мораториумъ. Всички тѣзи облекчения азъ не казвамъ, че не сж необходими за едно пострадало стопанство. Безспорно, тѣ сж необходими. И азъ мисля, че за тая година може да се използва законътъ за обезщетяване пострадалитъ отъ обществени бедствия.

Министъръ Д. Гичевъ: Въ него не е предвидено обезщетение срещу градушка.

Р. Василевъ (д. сг): Въ този законъ е казано, че се подпомагатъ и отъ всички други бедствия. Въ чл. 1 отъ закона за подпомагане на пострадалитъ отъ обществени бедствия е казано: (Чете) „Въ време на обществени бедствия, причинени отъ землетресение, наводнение, пожаръ, градъ, болестъ, а сжщо и всички други подобни стихии... Въ стихийтъ спадатъ и градобитнината, и наводненията, които не могатъ да се изключатъ отъ този фондъ; отъ него може да се помага. Не бива съ едно специално законодателство, което визира прѣко ония, които сж пострадали отъ градобитнина, да дадемъ да се разбере, че държавата ще подпомага всички, безъ да сж застраховани. И ако се подпомогнатъ ония, които сж пострадали презъ 1932 г. и които не сж имали предъ видъ настоящия законопроектъ, то сигурно онѣзи, които би трѣбвало идущата пролѣтъ да се застраховатъ, тѣ, имайки предъ видъ този законъ, ще си кажатъ: „Е, държавата ще ми помогне, щомъ падне градъ въ моето стопанство; държавата ще ми даде по-голѣма помощъ, отколкото бихъ получилъ срещу моята застраховка и затуй нѣма нужда да се застраховамъ“. По таквъ начинъ ще се спъне много застрахователното дѣло.

Азъ моля уважаемия министъръ на земледѣлието да се проникне отъ съзнанието, че можемъ да направимъ единъ

голяма пакост съ подобно законоположение за подпомагане нашия селски стопанин само срещу градобитнина. По такъв начин ние можем да подроним нашето застрахователно дѣло, което е доста напреднало. Ние имаме 75 хиляди земеделски стопани, които сѣ редовно застраховани. Близко е времето, когато след година-две застрахованитѣ ще станатъ 100—150 хиляди, ако бѣдатъ поощрени; близко е времето, когато ще минемъ къмъ една друга форма на застраховка, щомъ имаме единъ здравъ, стабиленъ фондъ, съ достатъченъ брой осигурени стопани, които да внасятъ редовно своята премия. Тогава можемъ, както казахъ, да преминемъ къмъ друга форма на застраховане, да намалимъ премиятъ още повече. Но всичко това изисква да се всади у българскитѣ селски стопани убеждението, че държавата, колкото и да иска навреме да имъ се притече на помощъ, нѣма да може да стори това или не винаги ще може да стори това, или, когато го стори, това подпомагане ще бѣде недостатъчно, ако тѣ сами не си помогнатъ, ако тѣ нехаятъ, ако тѣ не пожелаатъ да дадатъ една малка премия и то следъ като прибератъ своята реколта. Трѣбва да се повдигне съзнанието за самопомощъ у нашия селски стопанинъ. Страхъ ме е, че съ тоя законопроектъ ние ще убиемъ това начало на самопомощъ, това начало на лична инициатива у стопанина, тая способностъ да предвижда и да взема мѣрки, за да избѣгва опасността. Ако убиемъ у него това чувство и ако изкоренимъ това съзнание, тогава, каквито и щемъ закони да правимъ, ние не ще можемъ да подпомогнемъ на всички, защото вредата отъ градушката е извънредно много голяма. Тя достига до 500—600 милиона лева, ако не дори милиардъ презъ по-градоносни години. Има ли възможностъ държавата да помогне на всички презъ такива години? Това е абсолютно изключено. Нека не всаждаме у българския селски стопанинъ това съзнание, че той може да нехае и че може да очаква всичко отъ държавата и да не предприема нищо за засилване своята самопомощъ чрезъ застраховката.

Азъ смѣтамъ, че подпомаганята могатъ да станатъ и по закона за подпомагане при обществени бедствия. Въ тоя именно законъ сѣ предвидени почти сѣщитѣ помощи, каквито сѣ предвидени въ законопроекта. Тамъ е предвидено и подпомагане за изхранване презъ известно време безвъзмездно, и чрезъ заемъ, и чрезъ отсрочка на задължения — единъ видъ мораториумъ. Всичко това го има въ споменатия законъ. И тъй както е текстътъ на тоя законъ, както казахъ, той не изключва и подпомагане при голѣми нещастия, напр., при градобитнина. Защото и градобитнината е стихия. И макаръ въ закона да не е споменато специално за градобитнината, и тя ще мине незабелязано, защото помощитѣ срещу нея ще бѣдатъ дадени само на две-три мѣста въ България. Съ настоящия законопроектъ ние даваме тия помощи и облекчения, които сѣ предвидени и въ закона за подпомагане при обществени бедствия. Това е опасно. Това може да подрони вѣрата на българскитѣ селски стопани въ института застраховка срещу градобитнина, да замѣгли тѣхното съзнание, да се откажатъ да подкрепятъ тоя институтъ и да не внасятъ своитѣ премии. Този е моятъ страхъ.

Ето защо азъ смѣтамъ, че трѣбва да обърнемъ голямо внимание на тоя малъкъ законопроектъ и да помолимъ г. министра да подпомогне тия пострадали по силата на закона, който сѣществува — закона за подпомагане пострадалитѣ при обществени бедствия. Азъ моля г. министра да оттегли законопроекта или да го измѣни, за да не се всади, повтарямъ, убеждението у българския селски стопанинъ, че при бедствия ще се прибѣгне къмъ отдѣлни законопроекти за подпомагането му и, следователно, нѣма нужда той да прибѣгва къмъ застраховка срещу градобитнина и къмъ самопомощъ, която се е оказала необходима въ други страни.

Председателътъ: Има думата народниятъ представител г. д-ръ Христо Мутафовъ.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Азъ нѣма да се съглася съ искането на г. Ради Василевъ, законопроектътъ на г. министра на земледѣлието да се оттегли, защото намирамъ, че законопроектътъ е много навремененъ следъ тия нещастия, които една голяма частъ отъ нашето население преживѣ: страшнитѣ градушки въ последнитѣ дни на настоящия месецъ и миналия месецъ, които причиниха голяма загуба на нашето земеделско стопанство. Законопроектътъ го намирамъ за навремененъ и ще трѣбва да бѣде гласуванъ, обаче сподѣлямъ напълно опасението на г. Ради Василевъ,

що се касае до застраховката, която земеделскиятъ стопанинъ е длъженъ да направи при застрахователния отдѣлъ при Българската централна кооперативна банка и която, ако е направилъ, съ този законопроектъ може би да отслабимъ това съзнание за тая застраховка и въ края на краищата съ едната рѣка да помогнемъ, а съ другата рѣка да разрушимъ онова, което се стремимъ да създадемъ у насъ.

Н. Пѣларевъ (д. сг): Когато е слабо съзнанието, държавата трѣбва да се намѣси.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Както знаете, по силата на закона за Централната кооперативна банка, въ нея сѣществува отдѣлъ за застраховка на земеделскитѣ произведения отъ разни природни стихии, независимо отъ другитѣ обществени бедствия. По силата на този законъ за Централната кооперативна банка, би трѣбвало българскитѣ селянини, българскитѣ земеделски стопанинѣ да застрахова своитѣ имоти — плодъ на своя трудъ — предъ банката, да може възъ основа на тая застраховка да разчита, че ще бѣде обезщетенъ, макаръ и въ малкъ, но не твърде незначителенъ размѣръ. Отъ статистиката ние черпимъ данни, че отъ близо 750 хиляди стопанства едва 75 хиляди стопанства сѣ прибѣгнали къмъ тая застраховка — значи едва 10% отъ цѣлия брой стопани сѣ застраховали своитѣ произведения отъ градобитнина и въобще отъ стихии. Отъ това може да се види колко е слабо съзнанието на нашия селски стопанинъ да се защищава отъ природнитѣ стихии по пѣтя на застраховката. И азъ бихъ казалъ, че въ културнитѣ страни този пѣтъ е единствениятъ рационаленъ пѣтъ за обезпечаване и гарантиране на земеделския стопанинъ онова, което е вложилъ въ своето стопанство, да спаси плода на своя трудъ чрезъ застраховката отъ бедствията, на които би могълъ да бѣде изложенъ въ случай на градушки и стихии. Този е най-рационалниятъ пѣтъ, по който ние бихме могли да гарантираме на стопанина плода на неговия трудъ.

Но ако у насъ едва 10% отъ земеделскитѣ стопани сѣ прибѣгнали къмъ тая застраховка, азъ мисля, че това ни кара да се замислимъ, дали би трѣбвало да поощримъ тѣзи селски стопани съ помощта, която имъ се дава за реколтата 1932 г. Наистина, въ чл. 1 на настоящия законопроектъ се говори за пострадали имоти само презъ 1932 г. — едно важно обстоятелство, което не трѣбва да се изпуска изъ предъ видъ. Този законопроектъ е много навремененъ, той има за целъ да обезшети селянина и стопанина, които сѣ пострадали презъ текущата 1932 г. отъ градобитнина. Но колкото и да е навремененъ този законопроектъ и макаръ да се отнася само за реколтата отъ 1932 г., у селския стопанинъ ще остане едно съзнание, че той може да бѣде нехаенъ къмъ своитѣ посѣви, къмъ своитѣ имоти и да не прибѣгва къмъ застраховка, защото държавата винаги може да му дойде на помощъ, както тая година, така и догодина и т. н. По този начинъ единъ видъ ние даваме премия на българския селянинъ за това му нехайство, когато той би трѣбвало да има съзнанието, че е длъженъ да се обезпечи, да се гарантира по пѣтя на застраховката.

С. Патевъ (з): Г. Мутафовъ! Позволете единъ въпросъ.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Заповѣдайте.

С. Патевъ (з): Застраховкитѣ бѣха доста много. И ако вземете статистиката, ще видите, че тая година има повече застраховки, отколкото миналата година, обаче намалѣха не затуи, че нѣма съзнание у нашитѣ селяни, а защото не могатъ да си платятъ застраховкитѣ. Повечето отъ вносакитѣ се внасятъ ексекутивно чрезъ държавния бирникъ. Азъ признавамъ, че съзнанието е слабо, но главната причина е, че селянитѣ нѣматъ пари, за да си поддържатъ застраховкитѣ. Вземете статистиката и ще видите, че голяма частъ отъ тия премии се събиратъ отъ държавния бирникъ.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Азъ сподѣлямъ напълно този възгледъ, че вследствие голѣмата криза селскитѣ стопанинѣ не е въ състояние да прави застраховки. Приемамъ това възражение, но не можемъ да отречемъ голѣмия фактъ, че и при нормални времена, въ миналото, процентътъ на застраховкитѣ е незначителенъ. И този поплакъ на Българската централна кооперативна банка, че застрахователниятъ отдѣлъ при нея върви бавно, е основателенъ. Българската централна кооперативна банка отъ редъ години прави неимоверни усилия и голяма пропаганда да възбуди у селскитѣ маси нѣкакви по-голямъ интересъ къмъ този застрахователенъ отдѣлъ и да ги

накара масово да се стремят да застраховат своите имоти. И мене ми се чини, че тая пропаганда даде известни резултати и, може би, щеше да повлияе много повече, отколкото фактически е повлияла.

Всичко това ме кара да лансирамъ предъ почитаемото правителство мисълта, че не би трѣбвало селяните-стопани, при наличността даже на тая криза, да остават при съзнанието, че държавата е готова да се притече на помощъ, да имъ даде своята подкрепа, пъкъ били тѣ застраховали или не своите произведения при Българската централна кооперативна банка. Би трѣбвало, следователно, тѣ да иматъ съзнанието, че трѣба да изпълнятъ своя дългъ като производители и да гарантиратъ резултата и плода на своя трудъ чрезъ застраховката, а въ краенъ случай да имъ се даде помощъ отъ държавата, както предвижда законопроектъ.

Сега две думи по съществото на законопроекта. Г. г. народни представители! Азъ намирамъ, че начинитѣ, по които се мѣти вносителътъ на законопроекта да даде възможностъ на селскитѣ стопани да посрещнатъ своите плащания при затруднено положение, въ което се намиратъ, сѣ твърде основателни. Азъ има, обаче, да направя, като изключение, една малка бележка. Както виждате, въ чл. 4 се предвижда, че подпомагането на пострадалитѣ земеделски стопани се състои въ следното: първо, въ получаване на специални заеми, чрезъ мѣстната кооперация или направо отъ Българската земеделска банка; второ, въ отсрочване на задълженията предъ държавни, обществени и кооперативни сдружения и частни лица за срокъ отъ една година, трето, въ помощи отъ фонда за пострадалитѣ отъ обществени бедствия.

По първия пунктъ — за специалнитѣ заеми — нѣма какво да се каже. Трѣба да се създадатъ всички условия и улеснения на ония, които е пострадалъ отъ градушка презъ текущата 1932 г., за да може да посрещне по нѣкакъвъ начинъ своите плащания и да излѣзе отъ това затруднено положение, което природната стихия му е създала. На първо мѣсто той може да сключи заемъ било при Българската земеделска банка, подъ гаранцията на държавата, било чрезъ мѣстната кооперация за закупуване на семето, което му е потребно, или за поправяне на стопанскитѣ сгради, които сѣ разрушени отъ природната стихия — градушка и пр.

По втория пунктъ сѣщо така, съ едно малко изключение, ние не бихме имали нищо да възразимъ, ако се касае за отсрочване на задълженията предъ държавни, обществени и кооперативни сдружения. Обаче на края на този пунктъ има единъ изразъ, който говори, че и задълженията къмъ частни лица могатъ да се отсрочватъ за една година. Азъ мисля, че при наличността на специални закони, които ние вотирахме за подпомагане на селскитѣ стопани, съ които закони ние направихме много отсрочвания, това отсрочване...

С. Патеви (з): Фактически тѣ сѣ отсрочени! Градъ го биль, какво ще плати?

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): ... при онова отсрочване, което се прави за по-дълго време, азъ мисля, че това отсрочване за по-късо време нѣма да бѣде излишно, но нѣкакъси е безпредметно. На трето мѣсто идва отпускането на помощъ отъ фонда за пострадалитѣ отъ обществени бедствия. Понеже тия помощи сѣ въ твърде ограниченъ размѣръ и се говори, че не може да надминатъ разходите по изхранването на семейството на единъ стопанинъ за три месеца и се определятъ отъ комисията по чл. 2 отъ настоящия законъ, засилена отъ мѣстния общински кметъ и председателствуванa отъ околийския началникъ, азъ мисля, че тѣзи помощи действително биха могли да бѣдатъ дадени, за да може да се изхрани семейството на единъ стопанинъ, което е разорено отъ една природна стихия. Това не е особена благодатъ, която се прави отъ държавата. Държавата е длъжна да се носи преди всичко съ нужното внимание и интересъ къмъ всички ония свои подданици, които въ дадено време сѣ изпаднали въ нужда. Въ дадения случай, когато има градобитина — или, както е въ законопроекта, градушка — която достатъчно е убила стопанина, отнела му е възможността да се справи съ мѣстното положение, въ което е изпадналъ, дългъ е на държавата да се притече на помощъ на такъвъ изпадналъ въ затруднено положение стопанинъ и да му окаже своето съдействие.

Следъ всички тѣзи бележки, азъ бихъ се обърналъ къмъ г. министра съ една молба. Понеже предвиждамъ, че г. министърътъ ще поиска спешностъ на законопроекта, нека се даде възможностъ на г. г. народнитѣ представители утре въ комисията, която ще се събере, за да раз-

гледа законопроекта за трето четене, да развѣнимъ мисли върху тѣзи въпроси, които повдигамъ и които нѣма да бѣдатъ безъ значение нито за г. министра, нито за народното представителство; особено въпросътъ за застраховката — единъ въпросъ, който трѣба да интересува всички ни, защото се касае не толкова за охраняване и опазване интереситѣ на банката, колкото да действуваме въ интересъ на самия селски стопанинъ, да възбудимъ у него желание да направи тая застраховка, по силата на която може да получи по-чувствителна помощъ отъ тая, която временно ще му дадемъ. Защото тази помощъ, която му даваме, е една, бихъ казалъ, помощъ на милостиво, благоволително държане отъ страна на държавата къмъ него. Такова едно държане би трѣбвало да го направимъ излишно. Ако той чрезъ специаленъ застрахователенъ договоръ си обезпечи, си гарантира резултата, плода на своя трудъ, много по-сладко ще му бѣде, ако получи обезщетение за своята загуба, отколкото да чака подаване отъ държавата, макаръ и предвидено по силата на единъ специаленъ законъ.

Та азъ мисля, че тази идея би могла да бѣде обсъдена въ комисията макаръ и следъ второто четене, и ако комисията намѣри, че може да се модифицира, да се измѣни нѣщичко отъ тия наредби, безъ да се притѣпява това съзнание, което трѣба да има нашиятъ селски стопанинъ — при нужда да му се окаже помощъ — мисля, че ще направимъ едно добро дѣло.

Намирамъ — и съ това заключавамъ — че законопроектъ е навремененъ, онѣзи отъ нашитѣ селски стопани, които сѣ пострадали презъ тази година — а тѣ сѣ много — заслужаватъ да бѣдатъ подпомогнати и по-здравявамъ г. министра съ тази щастлива идея, че тъкмо навреме се притича на помощъ на ония, които се нуждаятъ отъ закрила и защита. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателътъ: Има думата народниятъ представителъ г. Лазаръ Станевъ.

Л. Станевъ (раб): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! И безъ тоя законъ за подпомагане на пострадалитѣ отъ градушка земеделски-стопани голѣма частъ отъ тѣхъ, поради опустошителната аграрна криза, се намиратъ въ страшно бедствие. Още отъ сега, преди да е прибрана новата реколта, почти две трети отъ селскитѣ стопани купуватъ храна за изхранване. Друга частъ отъ тѣхъ, които нѣматъ възможностъ, нѣматъ срѣдства да си купятъ храна, както вчера се изнесоха такива факти, гладуватъ, а други и умиратъ отъ гладъ. Почти ежедневно ние четемъ въ прѣсата не само за случаи на умрѣли отъ гладъ въ новитѣ земи...

И. Драгойски (д): То е за Америка, не за тукъ.

Л. Станевъ (раб): ... въ Мaстанлийско, Кърджалийско, Петричко, Дупнишко, Радомирско, но и за случаи на гладна смъртъ и въ полскитѣ села. Днесъ прѣсата изнесе, че въ Мaстанлийско и другитѣ области петнистиятъ тифъ взема голѣми размѣри и досега е имало десетки смъртни случаи. Разбира се, прѣсата не отбелязва резултатъ на какво е болестъта петнистъ тифъ въ новитѣ земи.

Д. Долбински (з): Ама това сѣ две различни нѣща — петнистъ тифъ и гладъ.

Л. Станевъ (раб): Явно е, споредъ анкетата на нашитѣ двама депутати, които онзи день се върнаха отъ тамъ, че тази болестъ е резултатъ на гладъ.

Д. Долбински (з): Петнистъ тифъ да е резултатъ на гладъ! Откъде тѣ разбиратъ това?

Л. Станевъ (раб): Да, петнистиятъ тифъ е резултатъ на гладъ. Вие се тупате по главата, можете да се тупате по главата, продължавайте да се тупате, а населението тамъ ще умира не само отъ петнистъ тифъ, но и отъ разни други болести, които идватъ вследствие на гладъ.

Д. Долбински (з): Вследствие на гладъ не се появява петнистъ тифъ.

Л. Станевъ (раб): Васъ ви се изнесе тукъ какъ едно семейство съ 5 деца 15 дни е яло само трѣва, която нашиятъ народенъ представителъ г. Петко Стоевъ снощи ви показа тукъ.

П. Стоевъ (раб): Цѣли села ядатъ трѣва.

Л. Станевъ (раб): Само въ едно село нашите депутати сж успели да обхоят, докато ги прогони полицията, 15 къщи и сж видели семейства, които по 5, 7, 9 дни сж яли изключително трева, безъ залькъ хлѣбъ.

Д. Долбински (з): Какво общо има това съ законопроекта?

Л. Станевъ (раб): Вие, които много агитирате и обичате да се хвалите, че помагате на този народъ, сте дали помощъ на гладуващите по три килограма царевица. Това е истината, това сж фактите, а вие можете да си приказвате каквото искате. Г. Мушановъ снощи съ усмивка каза: „Може нѣкъде нѣколко циганчета да бедствуватъ. Може ли безъ такива случаи?“ Това не сж циганчета — гладътъ е масово явление. И когато вие сте загрижени, че има запаси отъ зърнени храни, за които не можете да намѣрите пазари, тогава оставяте селското население масово да гладува, и не само селското население, но и работническото градско население, което и безъ това гладува.

Нѣкой отъ земледѣлците: Коя партия е циганската?

Л. Станевъ (раб): Коя партия е циганската, то е другъ въпросъ. Въпросътъ е, коя партия на кого служи? Вие, които изхождате отъ селото, напълно сте скѣсали съ него, забравили сте го и служите на капиталистите.

Министъръ Д. Гичевъ: За градушката кажи.

Л. Станевъ (раб): Бедствието, което преживява селското население е резултатъ на голѣмата криза, която се извършено засилва, е резултатъ на вашата политика на ограбване на неговия трудъ; то е резултатъ и на природни бедствия като градушка, завличане, бури и т. н. Известно е на всички ви, че тая година у насъ градушката е взела много по-голѣми размѣри, отколкото презъ други години. Има цѣли области, въ които посѣвите буквально 100% сж унищожени, цѣли околии сж опустошени отъ градушка и завличане. И съ този законопроектъ, който внасяте — защото не можете да отмените така това бедствие на населението, това ви се налага, защото всички села ще станатъ на борба, защото гладно не се стои — вие, освенъ че не искате да подпомогнете пострадалото отъ градушка население напълно, но изключвате пострадалиятъ отъ завличане и други природни бедствия. Има цѣли села, посѣвите на които сж напълно отвлѣчени.

Г. Енчевъ (з): Това резултатъ на нашата политика ли е?

Л. Станевъ (раб): Но каква е въ сжщностъ помощта, която искате да дадете на пострадалиятъ отъ градушка? Вие предвиждате, че ще се подпомагатъ ония земледѣлски стопани, чиито имоти сж пострадали повече отъ 50% отъ градушка. Азъ ви изнесохъ факти на пострадали отъ градушка и на пострадали отъ резултатитъ на вашата политика. Една трета отъ трудящите се селяни гладуватъ.

Д. Долбински (з): Съ този законопроектъ не се разрешава въпросътъ за глада на населението, ако такъвъ има.

Л. Станевъ (раб): Вие не го разрешавате и не мислите да го разрешавате. Вие мислите да зальгвате населението. (Възражения отъ земледѣлците) Ако е въпросъ за гладъ, мѣлчете. Най-малко вие имате право да говорите. Тукъ се изнасятъ случаи, гладни селяни да спиратъ автомобили на министри, за да имъ заявяватъ, че жени и деца гладуватъ и умиратъ отъ гладъ.

Нѣкой отъ земледѣлците: Въ Русия нѣма ли гладъ?

Л. Станевъ (раб): Въ Русия нѣма гладъ.

Министъръ Д. Гичевъ: Има, Лазаре!

Л. Станевъ (раб): Има пострадали отъ бедствия, но своевременно съветската власть подпомага пострадалиятъ.

Нѣкой отъ земледѣлците: И ние днесъ внасяме законопроектъ, съ който да подпомагаме пострадалиятъ.

Д. Долбински (з): Въ Русия нѣма ли градушки?

Л. Станевъ (раб): Тамъ всички сж застраховани отъ държавата и бедствията не могатъ да имъ влияятъ, както на нашите стопани.

К. Кирковъ (д): Тамъ не позволяватъ да вали градъ!

Нѣкой отъ земледѣлците: Тамъ вали червенъ градъ!

Л. Станевъ (раб): Градушката е много по-малко нещастие, отколкото гладътъ, чрезъ вашето ограбване труда на населението.

Нѣкой отъ земледѣлците: Така, така!

Л. Станевъ (раб): Трѣбва да се подпомогнатъ напълно и безвъзмездно и то веднага пострадалиятъ трудящи се селяни отъ градушка и отъ наводнение, а не само да се зальгватъ.

Т. Тонковъ (з): Така ли искате — днесъ да падне градушката и утре да даватъ пари?

Л. Станевъ (раб): А какъ може днесъ, като минава бирникътъ, веднага да изнася котлетата и покѣщнината на селянитъ и да ги продава за данъци? Какъ може това да става, а подпомагането да не може да става?

Д. Долбински (з): Житото е още на нивата.

Председателъ: (Звъни) Моля, г-да, недейте прекѣсва!

Министъръ Д. Гичевъ: Оставете го да свърши.

Нѣкой отъ земледѣлците: Защо толкова предистория, като има лозунгъ? Да го каже и да се свърши историята.

Председателъ: (Звъни) Моля, г-да!

Л. Станевъ (раб): Искането на селянитъ, пострадали отъ градушка, е: веднага, незабавно да се заплатятъ отъ държавата тѣхнитъ загуби. Презъ последнитъ седмици азъ бѣхъ въ нѣколко села на публични събрания, като селата Ресенъ, Козаровецъ — Старозагорско, Тракия, Ябълково — Хасковско, Горски-изворъ, Преславъ, Злокучане — Шуменско, и Смедово — Преславско. Селянитъ поржчатъ . . .

Н. Гашевски (нац. л): На Васъ поржчатъ?!

Л. Станевъ (раб): Да, на насъ поржчатъ. — . . . да направимъ достойние тукъ, че тѣ искатъ незабавно да се обезщетятъ пострадалиятъ отъ градушка, защото гладуватъ и сж изправени предъ гладна смъртъ! (Оживление всрѣдъ мнозинството) Това е искането на всички трудящи се селяни.

Ето защо ние предлагаме не заеми да се даватъ. Тая политика на заеми значи заробване на пострадалиятъ — не само тая година, но да ги бие градъ всѣка година, докато сж живи; това значи да отиде на другата година бирникътъ да събира тия заеми и да изнесе каквото намѣри въ къщитъ имъ — това значи! Безвъзмездно помощъ трѣбва да се даде на беднитъ селяни, и то незабавно. (Чете)

„Когато размѣрѣтъ на градушката е стихиеенъ и тя носи бедствие за земледѣлскитъ стопани, комисията се събира по искането на общинския кметъ или околийския началникъ“. Избрали сте лицата, които да искатъ събирането на тая комисия! Градушката не заема масово нивитъ, а върви по отдѣлна частъ отъ тѣхъ и ако сж попаднали ниви на партизани, кметътъ ще свика комисията; и за другитъ ще я свика, но по-рано ще си вземе процента, тѣй както и околийскиятъ началникъ. Това сж буржоазнитъ нрави, знаете ги и вие добре! Тѣй че трѣбва комисията да се събира не по желание на общинския кметъ, а по желание на самитъ пострадали.

Министъръ Д. Гичевъ: Не си чель законопроекта! Всѣки пострададъ подава заявление. За улеснение казваме, че туй може да го направи кметътъ или околийскиятъ началникъ. Ние не отнемаме правото на пострадалиятъ да подаватъ заявление.

Л. Станевъ (раб): Правото да искатъ помощъ имъ го отнемате; оставяте го въ ръцѣтъ на околийскитъ началници и на кметоветъ, значи, оставяте го въ ръцѣтъ на полицията — тя да се грижи за пострадалиятъ!

С. Таковъ (з): Ами колхозитѣ страдатъ ли отъ тѣзи работи?

Л. Станевъ (раб): Тѣ сѣ предварително застраховани и цѣлиятъ имъ инвентаръ е застрахованъ.

После на тѣзи пострадали законѣтѣ дава (Чете) „отсрочване на задълженията предъ държавни, обществени и кооперативни учреждения и частни лица за срокъ отъ една година“. Ако давате този срокъ отъ една година, трѣбва да си отговорите, следващата година отъ кѣде ще взематъ тѣ срѣдства да посрещнатъ данѣцитѣ си къмъ държавата и задълженията си къмъ банки и частни кредитори? На този въпросъ трѣбва да си отговорите. Ето какво значи туй — да ги заробите завинаги, и не само тѣхъ, но и тѣхнитѣ деца вѣчно да плащатъ лихви и да лѣгатъ и ставатъ подъ угрозата на пристави и бирници.

Ние предлагаме не само на пострадалиятъ отъ градушка, но вѣобще на всички трудящи се селяни, съ годишенъ доходъ до 36.000 л., да имъ се отгѣни всѣкакъвъ данѣкъ, а на пострадалиятъ отъ градушка и наводнение — да се включи — да се дава безвъзмездна помощъ, равна на загубитѣ, причинени отъ градушката и отъ наводнението.

Това е нашето предложение. Ние знаемъ, че вие нѣма да го приемете, защото вие никога не сте приели нищо, което е въ полза на трудящитѣ се селяни. Вашата политика е политика на залягване, политика на измама и на демагогия.

С. Таковъ (з): Анджакъ, много казано!

А. Капитановъ (з): Кой ти е кривъ, че не можа прѣвъ да кажешъ, че трѣбва да подпомогнемъ пострадалиятъ селяни отъ градушката?

Л. Станевъ (раб): Това не е помощъ. Каква е тая политика? Да му дадешъ заемъ — това значи да заробишъ селянина. Това ли е помощъ?

И. п. Рачевъ (з): Добре де, отъ Русия дохождатъ достатъчно срѣдства — издохте ги само вие; защо не дадохте на беднитѣ селяни?

Л. Станевъ (раб): Защо отгѣнявате закона за Дирекцията на храноизноса, защо туряте край на него? Какви сѣ резултатитѣ отъ вашитѣ закони за опрощаване на глоби?

А. Капитановъ (з): (Възразява нѣщо)

Л. Станевъ (раб): Има краища, населението въ които гладува и иска храна.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Ограничете се да говорите по законопроекта.

Л. Станевъ (раб): Вие сте имъ помогнали само съ по 3 кгр. Вчера г. Мушановъ каза, че на гладуващитѣ сѣ раздадени само по 3 кгр.

И. п. Рачевъ (з): Руското жито се предлага на безценица.

Л. Станевъ (раб): Ама г. министърътъ въ отговоръ на г. Ляпчевъ каза, че загубитѣ на Народната банка ще се покриятъ отъ 200-тѣ милиона лева приходъ, който ще се получи отъ вътрешна консомация — кажете си го открито, 200 милиона лева, които ще се получатъ отъ данѣкъ върху хлѣба.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Вие по кой законопроектъ говорите?

Л. Станевъ (раб): По законопроекта на г. министра.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: По него говорете.

Л. Станевъ (раб): Азъ говоря по него.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Като дойде другиятъ законопроектъ, тогава ще говорите по него; сега говорете по този законопроектъ.

Л. Станевъ (раб): Вие казвате, че само нѣколко циганчета бедствували и заговорихте за нѣкаква поетеса, а не искаше да чуе анкетата, която народни представители отъ нашата парламентарна група сѣ направили.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Говорете по законопроекта. Иначе ще Ви смѣкнатъ.

Л. Станевъ (раб): Това е Вашата система — да смѣкчавате. То се знае. Защото не можете да трѣпите да се изнасятъ факта.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Не можемъ да трѣпимъ глупости.

Л. Станевъ (раб): Ако вземате фактитѣ за глупости, то е другъ въпросъ. — Ето защо искането на всички трудящи се селяни — да помогнемъ не само на пострадалиятъ отъ градушка — е належаще. Вамъ е известно, че населението въ маса села, и не пострададо, гладува. А тѣзи, които сѣ пострадали, явно е, че тѣ сѣ изпрѣчени предъ гладна смъртъ; и болеститѣ ще влѣзатъ тамъ, и вашитѣ полицаи ще започнатъ да действуватъ, защото селянитѣ ще излѣзатъ да се борятъ за своитѣ искания.

С. Таковъ (з): Я кажи рецепта!

Л. Станевъ (раб): Отъ името на нашата група ние предлагаме . . .

А. Капитановъ (з): Коя група?

Л. Станевъ (раб): На Трудовия блокъ. (Смѣхъ всрѣдъ мнозинството)

С. Таковъ (з): Я ги питай дали сѣ такива. Не сѣ такива.

Л. Станевъ (раб): . . . безвъзмездно да се обезщетятъ пострадалиятъ отъ градушка и наводнение въ размѣръ на причиненитѣ имъ загуби. Пострадалиятъ да се освободятъ завинаги отъ данѣци — тѣзи, които иматъ годишенъ доходъ до 36.000 л.

С. Таковъ (з): Защо пъкъ 36.000 л.?

Л. Станевъ (раб): Защото това е необходимо за тѣхното съществуване. — А това селянитѣ ще направятъ по пътя на борба и противъ васъ, противъ цѣлата ваша политика, която е политика на охранване, на пазене интереситѣ на капитала, противъ интереситѣ на работницитѣ и трудящитѣ се селяни. (Ржкоплѣскания отъ работницитѣ)

Председателътъ: Има думата г. министърътъ на земледѣлието и държавнитѣ имоти.

Министъръ Д. Гичевъ: Г. г. народни представители! Тоя законопроектъ, за да бѣде правилно разбранъ и оцененъ, преди всичко трѣбва да бѣде прочетенъ, което, изглежда, нѣкои отъ тѣзи, които говориха по него, не сѣ си направили труда да сторятъ. И второто нѣщо, което трѣбва да се има предъ видъ преди всичко, е временниятъ, преходенъ характеръ на законопроекта. Тая година, за нещастие, се случи една отъ най-градобитнитѣ и ние искаме да подпомогнемъ това голѣмо мнозинство отъ нашитѣ земледѣлски стопани, които пострадаха презъ тая година отъ градушка. Никога не е било нашето намѣрение чрезъ тая помощъ, която предвижда законопроектъ, да убиемъ дѣлото на застраховането срещу градушка, на което е турено начало още презъ 1911 г. при създаването на Българската централна кооперативна банка.

За голѣмо съжаление, обаче, въпрѣки всички усилия на банката и на всички кооперативни деятели, числото на застрахованитѣ въ 1931 г. е едва 74.000 срещу 76.000 презъ 1930 г. Виждате едно спадане, безспорно, резултатъ не на намалѣлото съзнание на хората, а резултатъ на голѣмитѣ стопански стѣснения, които сѣ попрѣчили на грамадното мнозинство земледѣлци да застраховатъ посѣвитѣ си, пъкъ тия, които сѣ ги застраховали — да могатъ навреме да плащатъ премиитѣ. Когато, значи, само $\frac{1}{10}$ отъ земледѣлскитѣ стопани сѣ могли да застраховатъ своитѣ посѣви, естествено е, че при такова едно голѣмо народно и обществено бедствие, каквото е градушката, при резултатитѣ, които тя носи, не може една властъ, която живѣе съ народа и която има за дългъ да му се притича на помощъ въ тежки моменти, да не се загрижи да направи това, което е възможно да се направи въ дадения случай и за което тя би могла да на намѣри срѣдства.

Г. г. народни представители! Преди всичко трѣбва да заявя, че инициативата за тоя законопроектъ изхожда не отъ нѣкакви искания на селско-работнишки събрания, както искаше да представи работата голѣмиятъ ораторъ. (Сочи Л. Станевъ). Азъ поне за себе си трѣбва да кажа, че нито една резолюция не съмъ получилъ, нито една резолюция не съмъ прочелъ даже въ тѣхнитѣ вестници.

(Възражения отъ работниците) Хората, които сж пострадали, сж още като ударени, тѣ сж още като зашемедени и може би тепърва тѣ ще се сѣятъ да предявятъ искания. Ние, обаче, сме длъжни да следимъ това, което става и да вземемъ навреме мѣрки. (Ръкоплѣскания отъ мнозинството. Възражения отъ работниците)

А. Капитановъ (з): На Лазаръ му зарѣчали така да говори.

Л. Станевъ (раб): Не искате да дадете гласност на резолюциитѣ. (Възражения отъ мнозинството)

Г. Костовъ (раб): Вашитѣ хора протестиратъ, но нѣма кой да ги защитава. (Възражения отъ мнозинството)

Министъръ Д. Гичевъ: Не искамъ да се спирамъ и да правя възражения, да оборвамъ всички онѣя нелепости, които се казаха тукъ по поводъ на тоя скромнъ по задачи и по цели законопроектъ. Но има ли по-голъма безсмислица, г-да, отъ това да се разправа, че градшката е много по-безопасна и много по-безболезнена отъ оная гладушка, която е резултатъ на една политика, която ограбвала труда на българския производител?

Л. Станевъ (раб): Фактъ.

Министъръ Д. Гичевъ: Това, г. г. народни представители, може да бѣде фактъ само въ устата на хора, които не уважаватъ себе си, но които, ако нѣкога подлежатъ на развитие и поправление, ще разбератъ, че наистина сж говорили глупости. (Ръкоплѣскания отъ мнозинството. Възражения отъ работниците) Защото за какво ограбване на българския производител на зърнени храни може да се говори при наличността на тия 600.000.000 л., които държавата е загубила, за да му даде една по-голъма цена отъ тая, която има на чуждитѣ пазари? Ограбване производството на българския производител ли е това, което ние правимъ днесъ, за да му дадемъ една цена по-висока отъ паритетната? Ограбване ли е на български производител да му платимъ производството съ пари?

С. Димитровъ (раб): Отъ кѣде вземате тия пари?

С. Таковъ (з): Отъ банката ги вземаме.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: 60 пари данѣкъ плащате.

Отъ работниците: Вие колко плащате? (Глъчка)

Председателъ (Звѣни)

Министъръ Д. Гичевъ: Ограбване ли е всичко това, което се върши за подпомагане беднитѣ стопански слоеве? Безспорно е, че не е ограбване. И само диванета, само хора, които не живѣятъ съ българския народъ, само хора, които не желаятъ да видятъ нѣщата такива, каквито сж и на които партизанското заслѣпление и опиянение не позволяватъ да видятъ това, което се върши, само тѣ могатъ, тогава когато държавата подпомага, за да спаси отъ бедствие грамадната частъ отъ селскитѣ производители въ тая страна, да говорятъ за нѣкакво организирано ограбване българското земеделско производително население отъ страна на държавата и отъ страна на нѣколко души капиталисти.

Л. Станевъ (раб): (Възразява нѣщо)

И. Василевъ (з): Градъ те билъ по главата тебѣ!

Министъръ Д. Гичевъ: И трѣбваше, г. г. народни представители, да чуемъ и тая дивотия: че въ нѣкои краища на България населението умираше отъ петнистъ тифъ вследствие на гладъ. Азъ разбирамъ да кажете, че хората умиратъ отъ гладъ, че има петнистъ тифъ вследствие на мизерия, но да кажете тая голѣма глупостъ, че имало петнистъ тифъ поради гладъ, то е все едно, г. г. народни представители, да кажете, че холерата, че скарлатината или маларията сж вследствие на гладъ.

Л. Станевъ (раб): Защо въ гладнитѣ области, въ Македони, се е явилъ петнистъ тифъ, а не на други мѣста?

А. Николаевъ (з): Тебе те е очукалъ градъ.

Министъръ Д. Гичевъ: Мизерията, както и беднотията може да сж едно обяснение . . .

Г. Костовъ (раб): Фактъ е, че гладуватъ и измиратъ отъ петнистъ тифъ. Фактитѣ ви опровергаватъ. Недейте прави диверсия.

Председателъ (Звѣни)

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: А бе, вие сте заразени отъ политически тифъ. Какъ ще изцѣримъ васъ?

Г. Костовъ (раб): Цѣлото буржоазно общество е заразено и нищо не може да го спаси.

Министъръ Д. Гичевъ: Толкова, г. г. народни представители, колкото може да се притече на помощъ при други стопански и обществени бедствия, съ сѣдствата, които може да намѣри, правителството го е вършило.

Г. г. народни представители! Представителъ отъ работническата парламентарна група, който, за голѣмо съжаление, следъ като е престаналъ да уважава себе си, е престаналъ да уважава и тия, предъ които говори, ни обвинява, че въ този законопроектъ не предвиждаме нищо за тия, на които сж пострадали посѣвитѣ, отъ други нѣкои стихийни бедствия. Трѣбва да му се спомни, обаче, че съществува въ нашата страна другъ единъ законъ, нареченъ законъ за подпомагане при обществени бедствия, който обхваща всички тия случаи, които той ги изброи. Ние тукъ имаме единъ специаленъ случай, едно специално бедствие, което не е обгърнато отъ другитѣ закони поради това, че има единъ специаленъ законъ за застраховка противъ градушка.

Преди всичко този законопроектъ не може да бѣде никакво окуражаване и подтикване на земеделскитѣ стопани да престанатъ да се застраховатъ и не може да се смѣта, че съ него нанасяме нѣкакъвъ ударъ върху застрахователното дѣло, което се върши отъ Кооперативната банка. Защото, г. г. народни представители, ние не обезщетяваме, ние не плащаме загубитѣ, тѣй както тия загуби биха се платили на стопанина, ако той бѣше застраховалъ посѣвитѣ си. Ние само подпомагаме. Тая помощъ е за най-беднитѣ и най-бедствуващитѣ, тая е за подпомагане на тѣхното изхранване. Тая помощъ се състои понататъкъ въ отпускане на заеми, които безъ този законъ въ никой случай нѣма да могатъ да получатъ пострадалитѣ отъ градушка, защото, когато имате хора, на които посѣвитѣ сж убити повече отъ 50% отъ градъ — азъ днесъ получихъ сведения за 15 села отъ Карнобатска околия, кѣдето сж убити отъ градъ 6.000 декара лозя — 70%; 4.000 декара слънчогледъ — 60%; 4.000 паревина — 50% и т. н. — на тия хора, много естествено е, нито Земеделската банка, нито кооперациитѣ биха могли да имъ дадатъ нѣкакъвъ заемъ, защото нѣма съ какво да гарантиратъ заемитѣ, които ще имъ се отпуснатъ. Затова бѣше необходимо българската държава да се яви гарантка, за да могатъ да се дадатъ заеми на тия хора, съ които да могатъ да изживѣятъ бедствието. Все по смѣтитѣ съображения се прави отсрочване, а не анулиране — каквато е тезата на господата (Соци работниците) — на задълженията на тия пострадали земеделци.

Ние обмисляме, г. г. народни представители, едно пълно реформиране на цѣлата система по застраховането както на добитѣка, така и на посѣвитѣ на българския земеделецъ. Ако намѣримъ възможностъ тая застраховка да стане повсемѣстна, като преминемъ къмъ задължителната форма, азъ съмъ сигуренъ, че въ такъвъ случай законопроекти, като настоящиятъ, отгукъ нататъкъ ще станатъ излишни, ще бѣдатъ безпредметни, защото ще има другъ единъ организиранъ начинъ, за да се подпомага при такива случаи. Сега, обаче, когато бедствието е налице и когато, по една или друга причина, само 10% отъ земеделцитѣ сж застраховани, много естествено е, че държавната властъ не може да абдикира отъ своитѣ естествени задължения, не може да не направи това, което е необходимо, и най-важното, което е въ възможноститѣ ѝ и за което има срѣдства да го направи, за да се притече и действително окаже една ефикасна помощъ на едни хора, които сж жертва не на своя вина, а на една природна стихия, противъ която никой още не е изнамѣрилъ срѣдство за борба.

Заявявамъ, че всички тия корекции, за които се направила бележки отъ нѣкои отъ ораторитѣ, могатъ да бѣдатъ прокарани въ комисията и да се предложатъ утре на трето четене, защото отсега още си позволявамъ,

за да не вземам думата втори път, да помоля, ако законопроектът бъде приет по принцип, да бъде гласуван по спешност и на второ четене, тъй като, ако не стане това, той няма да може да стане закон, понеже утре е последното заседание

Моля народното представителство да гласува предложението законопроект. (Ръкоплъскания от мнозинството)

Председателят: Моля ония г. г. народни представители, които приемат на първо четене, по принцип, законопроекта за подпомагане на пострадалите от градушка земеделски стопани, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля ония г. г. народни представители, които приемат предложението на г. министъра на земледелието, да се гласува сега законопроектът, по спешност, на второ четене, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г. секретаря да го докладва.

Замъстник-секретарь А. Буковъ (з): (Чете)

„ЗАКОНЪ“

за подпомагане на пострадалите от градушка земеделски стопани.“

Председателят: Моля ония г. г. народни представители, които приемат заглавието тъй, както се докладва, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Замъстник-секретарь А. Буковъ (з): (Чете)

„Чл. 1. Настоящият законъ цели подпомагане на ония земеделски стопани, чиито имоти сж пострадали презъ 1932 г. повече отъ 50% отъ градушка и които не сж застраховали полскитъ си произведения предъ Българската централна кооперативна банка.“

Председателят: Моля ония г. г. народни представители, които приемат чл. 1 тъй, както се докладва, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Замъстник-секретарь А. Буковъ (з): (Чете)

„Чл. 2. Констатирането размърт на загубитъ става по искането на земеделскитъ стопани отъ комисия въ съставъ: мѣстния държавенъ агрономъ, единъ учителъ, или свещеника и вещь лице, назначени отъ директора на подвижната земеделска катедра. При оценката на градобитнината комисията взема подъ внимание и оценката на полскитъ произведения, застраховани предъ Българската централна кооперативна банка.“

Председателят: Моля ония г. г. народни представители, които приемат чл. 2 тъй, както се докладва, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Замъстник-секретарь А. Буковъ (з): (Чете)

„Чл. 3. Когато размърт на градушката е стихия и тя носи бедствие за земеделскитъ стопани, комисията се събира по искането на общинския кметъ или околийския началникъ.“

Председателят: Моля ония г. г. народни представители, които приемат чл. 3 тъй, както се докладва, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Замъстник-секретарь А. Буковъ (з): (Чете)

„Чл. 4. Подпомагането на пострадалитъ земеделски стопани се състои въ следното:

а) получаване на специални заеми чрезъ мѣстната кооперация или направо отъ Българската земеделска банка, които заеми сж подъ гаранцията на държавата и се употребяватъ изключително за изхранване на хората и добитъка, закупуване на семена за посѣвъ и за поправяне на стопански сгради, разрушени отъ градушки и стихии. Отпущането и уреждането заеми ще става по наредба, изработена отъ управителния съветъ на Българската земеделска банка;

б) отсрочване на задълженията предъ държавни, обществени и кооперативни учреждения и частни лица за срокъ отъ една година

в) помощи отъ „фонда за подпомагане пострадалитъ отъ обществени бедствия“ при Министерството на вътрешнитъ работи и народното здраве. Размърт на тия помощи не може да надвишава разходитъ по изхранването на семейството на стопанина за 3 месеци и се опредѣлятъ отъ комисията по чл. 2 отъ настоящия законъ, засилена съ мѣстния общински кметъ и председателствуванa отъ околийския началникъ.“

Председателят: Има думата народниятъ представителъ г. Андрей Ляпчевъ.

А. Ляпчевъ (д. сг): Понеже декларира г. министърътъ, че законопроектътъ ще отиде въ комисията и при третото четене ще се взематъ предъ видъ ония бележки, които биха се направили сега, азъ имамъ да направя следната бележка. Азъ смѣтамъ, че няма да бъде добре за кооперациитъ, ако допустнете държавата да гарантира заемитъ, които тѣ биха дали дори по този случай. Ще се създаде една много неприятна работа, отъ която въ края на краищата, по мое то разбиране, няма да бъде добро нито за държавата, която ще гарантира тия заеми, нито за кооперациитъ

Министъръ Д. Гичевъ: Извинете, г. Ляпчевъ. Тукъ не е казано отъ кооперациитъ, а „чрезъ мѣстнитъ кооперации“.

А. Ляпчевъ (д. сг): Трѣбва да бъде ясно, трѣбва да се разбере, че държавата ще гарантира само заемитъ, които Земеделската банка би дала.

Министъръ Д. Гичевъ: Тя може да ги даде направо или чрезъ мѣстнитъ кооперации.

А. Ляпчевъ (д. сг): Това е и мое то разбиране.

Председателят: Има думата народниятъ представителъ г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг): Г. г. народни представители! За да можемъ да поставимъ законопроекта въ хармония съ закона за застраховка срещу градобитнина, азъ ще моля г. министъра да се съгласи и народнитъ представители да приематъ следното предложение. Въ чл. 3 отъ закона за застраховка срещу градобитнина се казва, че единъ селски стопанинъ, следъ като се застрахова, се счита застрахованъ и презъ следнитъ години, безъ да подава молба, освенъ ако иска да се откаже. И сега, като приемаме, че държавата ще помага на всички пострадали земеделски стопани, които не сж се застраховали, този земеделски стопанинъ, който е подпомогнатъ по силата на този законъ за подпомагане на пострадалитъ отъ градушка земеделски стопани, да се счита застрахованъ и за идущитъ години да си плаща премиитъ. По такъвъ начинъ няма да се повреди на института за застраховкитъ, който е отъ голѣмо значение.

Азъ правя предложение, следъ чл. 4 да се прибави единъ новъ членъ съ следното съдържание: (Чете) „Подпомогнатитъ пострадали отъ градушка земеделски стопани по този законъ се считатъ застраховани срещу градушка и за следващитъ години, съгласно чл. 3, алинея втора, отъ закона за застраховка на земеделскитъ произведения отъ градушка и други стихии“.

Г. г. народни представители! Азъ ви говорихъ одѣе какво голѣмо значение има да подпомогнемъ института за застраховкитъ, а не да му прѣчимъ. Азъ смѣтамъ, че съ това предложение, което правя сега, ние идемъ да му помогнемъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Ние нямаме принципа на задължителната застраховка. Какъ ще го застраховаме задължително?

Р. Василевъ (д. сг): Азъ казахъ преди малко, че, съгласно чл. 3 отъ закона за застраховка срещу градобитнина, застрахованиятъ се счита такъвъ и презъ следващитъ години. И въ случая сега, този, който ще бъде подпомогнатъ, да се счита, че е застрахованъ и, ако не се е отказалъ, следващата година автоматически ще се счита застрахованъ, а ако не иска, ще подаде заявление.

Министъръ Д. Гичевъ: Ще се има предложението Ви предъ видъ въ комисията и ще се обсъди. Не настоявайте сега да се гласува.

* За текста на законопроекта, приетъ на първо четене — вж. прил. Т. I, № 111.

Р. Василевъ (д. сг): Добре. Нѣмамъ нищо противъ да се обсъди въ комисията.

Председателъ: Настоявате ли, г. Василевъ, да се гласува предложението Ви или да отиде въ комисията?

Р. Василевъ (д. сг): При декларацията на г. министра, съгласенъ съмъ да се обсъди въ комисията и тамъ да се намѣри една формула.

Председателъ: Ще пристѣпимъ къмъ гласуване. Моля, ония г. г. народни представители, които приематъ чл. 4, както се докладва, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-секретаръ А. Буковъ (з): (Чете)

„Чл. 5. Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти, въ съгласие съ Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве, Българската земледѣлска банка и Българската централна кооперативна банка, ще изработи специална наредба за приложение на настоящия законъ“.

Председателъ: Които приематъ чл. 5, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-секретаръ А. Буковъ (з): (Чете)

„Чл. 6. Настоящиятъ законъ отменява всички закони и наредби, които му противоречатъ“.

Председателъ: Които приематъ чл. 6, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме къмъ следващата точка осма отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за допълнение чл. чл. 14 и 36 отъ закона за Българската земледѣлска банка. Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Замѣстникъ-секретаръ А. Буковъ (з): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 83)

Председателъ: Има думата г. министърътъ на земледѣлието.

Министъръ Д. Гичевъ: Г. г. народни представители! За да се избѣгнатъ нѣкои излишни недоразумения въ разискванията, трѣбва предварително да заявя, че оттеглямъ отъ законопроекта § 2, който урежда вземанията и задълженията на банката, уговорени въ златни лева ефективно.

Председателъ: Пристѣпвамъ къмъ гласуване.

Моля ония г. г. народни представители, които приематъ по принципъ законопроекта за допълнение на чл. чл. 14 и 36 отъ закона за Българската земледѣлска банка, като се има предъ видъ, че г. министърътъ на земледѣлието оттегля § 2 отъ законопроекта, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема

Министъръ Д. Гичевъ: Моля да се гласува, по спешностъ, на второ четене законопроекта.

Председателъ: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ предложението на г. министра на земледѣлието за спешностъ на законопроекта, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-секретаръ А. Буковъ (з): (Чете)

„ЗАКОНЪ“)

за допълнение чл. чл. 14 и 36 отъ закона за Българската земледѣлска банка“.

Председателъ: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ заглавието на законопроекта така, както се прочете, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-секретаръ А. Буковъ (з): (Чете)

„§ 1. Къмъ чл. 14 отъ закона за Българската земледѣлска банка се добавя накрая следната нова алинея:

„Лихвитѣ по всички видове заеми, които раздава Българската земледѣлска банка, се погасяватъ съ изтичането

на десетъ години. Тази давностъ се прилага и къмъ лихвитѣ по всички видове заеми, раздадени отъ банката следъ 1 януарий 1921 г.“.

Председателъ: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ § 1 така, както се прочете, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-секретаръ А. Буковъ (з): § 3 става § 2, по-неже § 2 се заличава.

„§ 2. Къмъ чл. 36 отъ закона, накрая, непосредствено следъ думата „имоти“ и точката следъ нея, която сега става запетая, се добавя:

„като произвеждането и оправдаването на разходите по сѣция се извършва по особенъ правилникъ, съставенъ отъ управителния съветъ и одобренъ отъ министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти“.

Председателъ: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ § 3, който става § 2, поради оттегляне предшествувания параграфъ, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристѣпваме къмъ точка девета отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за измѣнение на чл. 48 отъ закона за военнитѣ лица.

Моля г. секретаря да докладва законопроекта.

Секретаръ Н. Гавриловъ (нац. л): (Прочита изцѣло законопроекта, заедно съ мотивитѣ къмъ него. — Вж. прил. Т. I, № 110)

Председателъ: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ на първо четене законопроекта, както се прочете, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ генералъ-лейтенантъ А. Кисъвъ: Моля да се гласува, по спешностъ, законопроекта на второ четене.

Председателъ: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ предложението на г. военния министъръ за спешностъ, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ Н. Гавриловъ (нац. л): (Чете)

„ЗАКОНЪ“)

за измѣнение на чл. 48 отъ закона за военнитѣ лица“.

Председателъ: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ заглавието на законопроекта така, както се прочете, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ Н. Гавриловъ (нац. л): (Чете)

„Членъ единственъ. Чл. 48 отъ закона за военнитѣ лица, обявенъ въ „Държавенъ вестникъ“, брой 62 отъ 20 юлий 1924 г., по отношение годинитѣ за предѣлната възраст на офицеритѣ се измѣня, както следва.

Цифрата 43 се замѣня съ цифрата 45.

Цифрата 46 се замѣня съ цифрата 48.

Цифрата 50 се замѣня съ цифрата 52.

Цифрата 54 се замѣня съ цифрата 56.“

Председателъ: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ членъ единственъ така, както се прочете, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристѣпваме къмъ точка 10 отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за измѣнение на закона за ре-визирање договоритѣ за наемъ на обществени земи за стопанската 1930/1931 г.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Замѣстникъ-секретаръ А. Буковъ (з): (Прочита изцѣло законопроекта заедно съ мотивитѣ къмъ него. — Вж. прил. Т. I, № 94)

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. д-ръ Иванъ Бешковъ.

Д-ръ И. Бешковъ (з): Г. г. народни представители! Касе се до една малка промѣна въ закона за ре-визирање договоритѣ за наеми на фондовитѣ земи за стопанската 1930/1931 г. Известно ви е, че миналата година въ извънредната сесия ние гласувахме този законъ, като набързо се спрѣхме на една дата — 30 септемврий 1930 г. — до която дата наемателитѣ, които сѣ заключили договори за

*) За текста на законопроекта, прѣтѣ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 83.

*) За текста на законопроекта, прѣтѣ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 110.

наемъ, получиха облекчение въ размѣръ: 60% за наетитѣ земи, които сѣ засѣти съ зърнени храни, 20% — съ цвекло и 40% за останалитѣ земеделски култури. Като се знае каква е процедурата у насъ, г. г. народни представители, ясно е, че сключването на договори се забавя. Въ известни учреждения, въ които отиватъ договоритѣ за утвърждаване на търговетѣ, вследствие по-бавната процедура, договоритѣ се забавятъ и се утвърждаватъ по-късно, понеже кога месецъ-два, а понекога и три месеца отъ произвеждането на търговетѣ, когато въ други случаи се утвърждаватъ по-рано. Имаме много интересни случаи. Търгове, произведени въ единъ и същи день за различни учреждения, за единитѣ договоритѣ сѣ дошли до 30 септемврий, а за други следъ 30 септемврий. Вследствие на това различие въ сроковетѣ на утвърждение договоритѣ и наемателитѣ биватъ различно третирани въ смисълъ, че единитѣ се ползватъ отъ облагоитѣ на закона, а другитѣ не.

Друго едно съображение, което е въ полза на моето предложение, е това, че се касае за реколтата 1931 стопанска година. И ако ние теглимъ това различие, ако държимъ на фаталността на този срокъ, ние вършимъ една несправедливостъ спрямо ония наематели, чиито договори сѣ следъ 30 септемврий, защото и тѣзи наематели и другитѣ ще се явятъ съ своитѣ продукти при еднакви пазарни условия, обаче единитѣ ще бждатъ облекчени, другитѣ нѣма да бждатъ.

Върховната смѣтна палата, г. г. народни представители, даде едно тълкуване на закона въ духа на моето предложение. Обаче Министерството на народното просвѣщение, отстоявайки интереситѣ на училищнитѣ настоятелства, не пожела да се подчини на това тълкуване на Върховната смѣтна палата, като каза, че последната може да тълкува законитѣ, но не и да измѣня текстоветѣ имъ. Може би въ това отношение тѣ бѣха прави и Върховната смѣтна палата по чисто формални съображения оттегли това свое тълкуване и даде друго.

Моето законодателно предложение е въ духа на тълкуването на Върховната смѣтна палата. То цели да поправи една несправедливостъ — цели да се поставятъ при сѣщитѣ пазарни условия и ония, които сѣщо така сѣ облекчени по закона за ревизиране договоритѣ за наемъ на фондовитѣ земи, обаче сѣ имали нещастията договоритѣ имъ да се утвърдятъ по-късно.

Азъ ви моля да приемете това законодателно предложение като крайно справедливо, което ще облекчи всички еднакво.

Председателъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за измѣнение на закона за ревизиране договоритѣ за наемъ на обществени земи за стопанската 1930/1931 г., моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Д-ръ И. Бешковъ (з): Предлагамъ спешностъ.

Председателъ: Има предложение за спешностъ. Които г. г. народни представители приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема. Моля г. секретаря да докладва законопроекта.

Замѣстникъ-секретаръ А. Буковъ (з): (Чете)

„ЗАКОНЪ“

за измѣнение на закона за ревизиране договоритѣ за наемъ на обществени земи за стопанската 1930/1931 г.“

Председателъ: Които г. г. народни представители приематъ заглавието на законопроекта, както се докладва, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-секретаръ А. Буковъ (з): (Чете)

„Параграфъ единственъ. Въ чл. 1, алинея първа, се заличаватъ думитѣ: „Сключени до 30 септемврий 1930 г.“ и се замѣнятъ съ думитѣ: „търговетѣ, по които сѣ произведени до 31 декемврий 1930 г.“

Председателъ: Които г. г. народни представители приематъ параграфъ единственъ, както се докладва, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ точка II отъ дневния редъ — второ четене на законопроекта за търговия съ зърнени храни и за покриване загубитѣ отъ хранизноса.

Моля г. докладчика да докладва законопроекта.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ (д): Г. г. народни представители! Ще ви докладвамъ измѣненията, които се направиха отъ комисията.

Най-напредъ заглавието на законопроекта отъ (Чете)

„ЗАКОНЪ“

за търговия съ зърнени храни и за покриване загубитѣ отъ хранизноса.“

става: (Чете)

„ЗАКОНЪ“

за измѣнение на закона за търговия съ зърнени храни и за покриване загубитѣ отъ хранизноса“.

Председателъ: Моля, ония г. г. народни представители, които приематъ заглавието на законопроекта така, както се докладва, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ (д): Първоначалниятъ чл. 1 гласѣше: (Чете)

„Чл. 1. Дава се право на Министерския съветъ да установява съ наредби режимъ за вътрешната и външната търговия съ зърнени храни и тѣхнитѣ произведения отъ реколтата 1932 г.“

Начиная отъ 1 юлий 1932 г. Дирекцията за закупуване и износъ на зърнени храни пристѣпва къмъ ликвидация“. Той се изхвърля изцѣло и се редактира новъ чл. 1 съ следващото съдържание: (Чете) „Дирекцията за закупуване и износъ на зърнени храни продължава да съществува и по отношение на реколтата 1932 г., при условия и режимъ, опредѣлени отъ Министерския съветъ“.

Председателъ: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ чл. 1 така, както се докладва, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ (д): Чл. 2 остаеа сѣщиятъ: (Чете)

„За покриване загубитѣ на държавата, вследствие прилагането на закона за закупуване и износъ на зърнени храни, при Българската земеделска банка се образува фондъ подъ наименование „Фондъ за покриване загубитѣ отъ хранизноса“.

Председателъ: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ чл. 2 така, както се докладва, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ (д): (Чете)

„Чл. 3. Фондътъ набира срѣдства:

а) отъ такси върху търговскитѣ брашна и другитѣ произведения отъ зърненитѣ храни;
б) отъ такси върху хлѣба и хлѣбнитѣ произведения, чрезъ обремененето имъ съ надлежни марки;
в) отъ глоби и конфискации, събирани по реда на настоящия законъ.

Размѣрътъ на такситѣ, контролтѣ по събирането, разпредѣлението на сумитѣ по фонда, както и управлението му се опредѣлятъ съ наредба отъ Министерския съветъ“.

Комисията направи следнитѣ измѣнения:

Въ буква б следъ думитѣ „и хлѣбнитѣ“ се прибавятъ думитѣ „и тестени“.

Прибавя се накрая нова алинея съ следното съдържание: (Чете) „Размѣрътъ на такситѣ не може да надминава 1 л. на килограмъ хлѣбъ или типово брашно и до 1 л. и 50 ст. за килограмъ бѣлъ хлѣбъ или луксозно брашно и други луксозни хлѣбни произведения“.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Таксата 1-50 л. да се поправи на 1-60, защото хлѣбътъ може да се продава и на цѣло, и на половинки.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Тома Константиновъ.

Т. Константиновъ (нац. с. т): Г. г. народни представители! Въ чл. 3 букви а и б си противоречатъ, защото работникътъ, който си купува хлѣбъ отъ фурната, ще плаща двоенъ облогъ — и върху брашното, и върху хлѣба.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Не е тъй.

Т. Константиновъ (нац. с. т): Въ буква а се казва, че „отъ такси върху търговскитѣ брашна и другитѣ произв.“

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 94.

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 105.

ведения отъ зърненитѣ храни“ ще се набира фондътъ за покриване загубитѣ отъ храноизноса.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Не е тъй.

Министъръ Д. Гичевъ: Ако се обложи брашното, върху хлѣба нѣма да се плаща такса.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Ако едното се обложи, другото нѣма да се обложи.

Т. Константиновъ (нац. с. т): За да има хлѣбъ, трѣбва да има по-рано брашно. Най-напредъ ще се облага брашното, после то ще отиде отъ мелничаря у брашнаря, а отъ брашнаря ще отиде у хлѣбаря, и всѣки единъ ще го облага съ по 1 л. По този начинъ облогътъ ще стане двоенъ.

Обаждаатъ се: Не, не.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Не е така.

Т. Константиновъ (нац. с. т): Пардонъ. Тогава кажете какъ трѣбва да се разбира. Тѣй, както е текстътъ, азъ така разбирамъ. Азъ смѣтамъ, че въ този случай сѣ защитени повече интереситѣ на богатитѣ хора особено въ малкитѣ градове, където по-богатитѣ хора си мелятъ по единъ или повече човали брашно въ мелницата и понеже това брашно нѣма да бѣде за търговия, то нѣма да бѣде облагано. Значи, онѣзи, които сѣ по-богати и могатъ да си купятъ жито, ще си го смелятъ на брашно и нѣма да плащатъ никаква такса. Такса ще плаща само търговецътъ на брашно. Но това брашно ще отиде въ хлѣбарницата и хлѣбарътъ ще тури още една такса отъ 1 л., която ще се плаща отъ работника, който ще си купува хлѣбъ. Значи, работникътъ ще плаща таксата и върху брашното, и върху хлѣба.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Не е така.

Министъръ Д. Гичевъ: Грѣшка имате.

Т. Константиновъ (нац. с. т): Така е текстътъ на законопроекта. Нека се направи текстътъ така, че да се взема само единъ пѣтъ такса.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Единъ пѣтъ ще се взема такса. Две такси нѣма да има.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ (д): Тамъ е „или“, не „и“

Т. Константиновъ (нац. с. т): Даже „или“ да е, пакъ не е вѣрно това, което казвате. Какъ ще проверите, че е платена 1 л. такса за брашното, за да не бѣде облаганъ хлѣбътъ съ втора такса?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Това е въпросъ на наредба.

Т. Константиновъ (нац. с. т): Какъ на наредба? Какъ ще проверишъ взета ли е такса за брашното? Какъ ще става контрола?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Министерскиятъ съветъ ще издаде наредба за контролата.

Т. Константиновъ (нац. с. т): Не е въпросъ на наредба. Въпросътъ за контрола е другъ. Налагането на такситѣ ще става въ мелницитѣ. Тамъ, въ мелницитѣ, е контролътъ. Не можешъ да ловишъ брашното по улицитѣ да го облагашъ. А онзи, който си е купилъ жито за себе си и го закара на мелницата да го смели, нѣма да плаща такса. Ще плаща такса само онзи, който мели брашното за търговия.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Не си разбралъ.

Т. Константиновъ (нац. с. т): А който не може да си купи човалъ брашно, а ще си купува хлѣбъ отъ фурната, ще плаща таксата два пѣти.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Не е така.

Т. Константиновъ (нац. с. т): За да бѣде контролътъ пълненъ, азъ смѣтамъ че е по-добре да се каже, че облагането ще става само върху брашното въ мелницитѣ.

Председателътъ: Има думата г. министъръ-председателътъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Изглежда, че г. Константиновъ не е билъ тукъ снощи при дебатитѣ. Остава се на Министерския съветъ да наложи съ специални наредби данъка, който той не може да налага, ако не е предвиденъ въ закона. Заради туй се предвиждатъ тукъ едни такси които Министерскиятъ съветъ ще налага — или на брашното, или на хлѣба.

Т. Константиновъ (нац. с. т): Значи?

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Моля! Ако се наложи такса на брашното по силата на наредбата съ наблюдение или контролъ въ мелницитѣ, тогава хлѣбътъ нѣма да се облага. Но понеже се смѣта, че е по-мѣченъ оня начинъ, понеже той е съпроводенъ съ контрабанди, затуй се оставиха двата начина, та съ огледъ на обстоятелствата да видимъ кой начинъ да предпочетемъ. Но никакъ не се разбира, че ще се обложи и брашното, и хлѣбътъ; напротивъ — или едното, или другото ще се обложи. Защо се спори за работи ясни! Спорътъ бѣше снощи, че Министерскиятъ съветъ може да произволни въ размѣра. Сега опредѣлихме въ каквъ размѣръ Министерскиятъ съветъ може да облага. Това се прие.

Т. Константиновъ (нац. с. т): Министерскиятъ съветъ ще се занимава ли съ този въпросъ?

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Разбира се, при изработване на наредбата. Защото законътъ дава само факултивното право на Министерския съветъ да създаде този облогъ. Законътъ самъ по себе си не го създава, а казва, че Министерскиятъ съветъ може или едното, или другото да направи, защото е глоба или данѣкъ, който, по силата на пълномощно, Министерскиятъ съветъ не може да налага.

Т. Константиновъ (нац. с. т): Нека се каже въ забелжка къмъ алинея втора.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Ама има го. Вижте го въ члена.

Т. Константиновъ (нац. с. т): Нѣмаме измѣненията.

Председателътъ: Какво предлагате, г. Константиновъ?

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Нѣма предложение.

Т. Константиновъ (нац. с. т): Да се премахне буква б отъ чл. 3.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Отъ измѣнения законъ.

Т. Константиновъ (нац. с. т): Нѣмаме измѣненията, които е направила комисията.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Измѣнението е само, колкото се касае до размѣра. Нѣма други измѣнения, г. Константиновъ. Заблуденъ сте.

Т. Константиновъ (нац. с. т): Понеже не знаемъ измѣненията отъ комисията, да се повърне законопроектъ въ комисията.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. Константиновъ! При тѣзи обяснения, които се дадоха, и така, както е законопроектъ, нѣма абсолютно никаква смисълъ Вашето предложение. Въ интересъ на работата е да го оттеглите.

Председателътъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ (д): Г. г. народни представители! Буква б не може да се изхвърли, защото въ нея е прокаранъ принципътъ, че се плаща такса. Обаче въ новата алинея се говори за размѣра на тѣзи такси. Мисля, че следъ тѣзи обяснения, които даде г. министъръ-председателътъ, излишна е всѣка добавка къмъ този членъ и той би трѣбвало да се гласува тѣй, както се докладва.

Председателътъ: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ предложението на г. Константинова, да се махне буква б — предложение, съ което г. министъръ-председателътъ не е съгласенъ — да вдигнатъ рѣка. Малцинство, Събранието не приема.

Моля ония г. г. народни представители, които приемат чл. 3 така, както се предлага от комисията, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-ръ Х. Мутафовъ (д): Комисията предлага новъ чл. 5 съ следната редакция: (Чете)
„Условията за изплащане на закупуваните храни ще се определят по наредба на Министерския съвет“.

Председателът: Има думата народният представител г. Георги Каназирски.

Г. Каназирски (д. сг): Г. министър-председателю! Искамъ да запитамъ: ще има ли при новия режимъ бонове или нѣма да има?

Министър-председател Н. Мушановъ: Именно, г. Каназирски. Защото въ закона има положение, което определя въ какъвъ размѣръ се плаща съ бонове и въ какъвъ — съ пари. Затова този членъ визира, че Министерскиятъ съветъ може да измѣни отношението; и може да нѣма бонъ, по решение на Министерския съветъ.

Г. Каназирски (д. сг): Така трѣбва и да бѣде.

Министър-председател Н. Мушановъ: Може да има, може и да нѣма.

Затуй се поставя този членъ, който задължава да има министерска наредба.

Председателът: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ чл. 4 . . .

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ (д): Моля, г. председателю! Г. г. народни представители! Прескочихъ да докладвамъ чл. 4. Той си остава така, както е въ законопроекта, а именно: (Чете)

„Чл. 4. Всички служби по изпълнението на чл. чл. 2 и 3 отъ закона се възлагатъ на Главното комисарство по продоволствието, на което сѣ подчинени всички общински органи, акцизни и полицейски власти“.

Следъ туй следва този чл. 5, който докладвахъ.

Председателът: Които приематъ чл. 4 тъй, както се докладва, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ (д): Новиятъ чл. 5 гласи: (Чете) „Чл. 5. Условията за изплащане на закупуваните храни ще се определят по наредба на Министерския съветъ“.

Председателът: Които приематъ новия чл. 5 тъй, както се докладва, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ (д): Чл. 5 става чл. 6 (Чете)

„Чл. 6. Нарушителитъ на настоящия законъ или на издаденитъ на основание сѣщия наредби и заповѣди се наказватъ съ глоба отъ 1.000 л. до 50.000 л., като предметътъ на нарушението се конфискува, а заведението на провиненото лице може да бѣде затворено за единъ срокъ до три месеца“.

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Има думата народниятъ представител г. Георги Каназирски.

Г. Каназирски (д. сг): Азъ искамъ да попитамъ, защо не се предвижда, както въ стария законъ за храноизноса, една инстанция за апелване?

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Има предвидена такава.

Министър-председател Н. Мушановъ: Въ другъ членъ.

Председателът: Които приематъ чл. 5, който става чл. 6, така, както се докладва, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ (д): Чл. 6 става чл. 7. (Чете)

„Чл. 7. Който самъ или чрезъ други подправи таксови марки или употребѣ такива, се наказва, освенъ по реда на чл. 5, но и съ затворъ до три години.“

Въ този членъ комисията заличи думитъ „освенъ по реда на чл. 5, но и“.

С. Момчиловъ (нац. л. о): Ама наказанието за фалшификация по наказателния законъ е по-тежко.

Председателът: Който приема чл. 6, който става чл. 7, така, както се докладва, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ (д): Чл. 7 става чл. 8. (Чете)

„Чл. 8. Нарушенията се констатира отъ съответните органи съ актове. Издаденитъ постановления отъ Главното комисарство, основани на тия актове, не подлежатъ на обжалване и глобитъ се събиратъ предварително по реда за събиране на прѣжитъ данѣци.“

Въ този членъ комисията постави вмѣсто думитъ „и глобитъ се събиратъ предварително по реда за събиране на прѣжитъ данѣци“, думитъ: и се събиратъ по реда за събиране на прѣжитъ данѣци, ако глобата не надвишава 5.000 л.; ако, обаче, глобата надвишава тая сума, постановленията подлежатъ на обжалване по надлежния редъ следъ предварително депозирване на глобата въ Главното комисарство за обезпечаване събирането на последната“.

Председателът: Има думата народниятъ представител г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг): Отъ една справка, която направихъ въ наказателния законъ, чл. чл. 184—188, които визиратъ тия фондови марки на държавата, се оказа, че най-малкото наказание, което е предвидено, е 10 години затворъ.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ (д): Тукъ е намалено до три години.

Министър-председател Н. Мушановъ: На трето четене можемъ да туримъ тая добавка: „ако въ наказателния законъ нѣма предвидено по-големо наказание“.

Р. Василевъ (д. сг): На нѣкои се вижда, че е много тежка мѣрка; напротивъ, тя е много лека.

Министър-председател Н. Мушановъ: Въ комисията този въпросъ се обясни по следния начинъ. Ако се остави прилагането на общия наказателенъ законъ въ отѣла за фалшификацията, знаете какви елементи трѣбва да бѣдатъ констатирани за състава на престѣплението фалшификация. За да не ставатъ тия работи, да отиваме къмъ приложение на общия наказателенъ законъ, смѣтахме, че тукъ може да се опредѣли специално наказание за тия марки до три години, защото, г-да, обектътъ на престѣплението ще бѣде най-много до 1.000 л.; не може отъ една мелница да се направятъ фалшиви таксови марки, които да се употребяватъ въ продължение на 5—10 дни или единъ месецъ, въ какъто случай сумата имъ не би надминала 20, 30, или 50.000 л. Затуй казахме, че е по-добре да се специфицира тукъ наказанието до три години, отколкото да отиваме до приложението на общия наказателенъ законъ. Но нѣмамъ нищо противъ да добавимъ: „освенъ ако въ наказателния законъ нѣма предвидено по-големо наказание“.

С. Мошановъ (д. сг): По-добре е да остане така, както е.

Министър-председател Н. Мушановъ: По-добре е да си остане така.

Председателът: Които приематъ чл. 7, който става чл. 8, както се докладва, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ (д): Чл. 8 става чл. 9 (Чете)

„Чл. 9. Настоящиятъ законъ отмѣня всички постановления на законитъ и наредбитъ, които му противоречатъ“.

Безъ измѣнение.

Председателът: Които приематъ чл. 8, който става чл. 9, така, както се докладва, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата г. министър-председателъ.

Министър-председател Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Азъ ви моля да минемъ къмъ разгледа-

нето на три прошения само за даване тухли за строежа на нѣкои училища. Други прошения нѣма да разглеждаме. Ще моля докладчиците по тия прошения за даване тухли на нѣкои училища, които били въ строежъ, да докладватъ.

Р. Маджаровъ (д. сг): Г. председателю! Азъ моля да се постави на дневенъ редъ още едно прошение. Въ миналата сесия бѣше поставено на разглеждане законодателното предложение за даване народна пенсия на единствената дъщеря на Петко Рачо Славейковъ — г-жа Донка Славейкова. Всички оратори тогава се изказаха за отпущане на тази пенсия. По технически причини това предложение не можа да се гласува на трето четене. Тя е 80-годишна жена. Азъ казахъ, какво на нея следва да се отпусне такава пенсия. И понеже прошектарната комисиия сега е единодушно решила да се отпусне исканата отъ Донка Петко Славейкова пенсия и виждамъ тукъ председателя на прошектарната комисиия г. Богдановъ и докладчика, моля, предъ видъ дълбоката старостъ и болезнено състояние на тая жена, да се разгледа и това прошение.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Добре.

Председателътъ: Има предложение да се разгледа и прошектането на Донка Петко Славейкова. Които сж съгласни съ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Г. Маджаровъ! Кѣде е докладчикътъ?

Р. Маджаровъ (д. сг): Тукъ е.

С. Даскаловъ (з): Нека минатъ най-напредъ прошектанята за училищата.

Р. Маджаровъ (д. сг): Разбира се.

Председателътъ: Ще се докладва отъ списъкъ X пореденъ № 82.

Има думата докладчикътъ г. Минко Райковски.

Докладчикъ М. Райковски (з): Г. г. народни представители! Директорътъ на прогимназията въ гара Драгоманъ е подалъ едно заявление, съ което иска да се отпуснатъ безплатно тухли отъ държавната тухларна фабрика за постройка на училище въ гара Драгоманъ.

И. Драгойски (д): Това го иска директорътъ на прогимназията. Нѣма ли училищно настоятелство или община?

С. Мошановъ (д. сг): Само тухли, не и дървенъ материалъ?

Докладчикъ М. Райковски (з): Само тухли — отъ държавната тухларница.

Председателътъ: Какво е решението на комисията?

Докладчикъ М. Райковски (з): Комисията реши да се отпуснатъ 150.000 тухли отъ държавната тухларница — за което е дадено мнение отъ министра на благоустройството.

Отъ мнозинството: Много сж.

Министъръ-председател Н. Мушановъ: То е гранично село.

С. Даскаловъ (з): Тѣ сж две училища. Едното е въ Драгоманъ, а другото е въ с. Драгоилъ, сѣщата Драгоманска община. Започнати сж две училища. Тѣ сж гранични училища.

С. Мошановъ (д. сг): Само че тухлитѣ трѣбва да се дадатъ на училищното настоятелство, а не на директора.

Докладчикъ М. Райковски (з): Г. г. народни представители! Молбата е подадена отъ директора на прогимназията.

С. Мошановъ (д. сг): Но той не е никаква юридическа личностъ.

Нѣкой отъ мнозинството: Ще се дадатъ на училищното настоятелство.

Министъръ-председател Н. Мушановъ: Училището държавно ли е или общината го строи?

С. Даскаловъ (з): Училищата сж държавни.

Министъръ-председател Н. Мушановъ: То трѣбва да е държавно, като гранично.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: То може да е общинско, но се поддържа отъ държавата.

Министъръ-председател Н. Мушановъ: Тогава трѣбва да се каже, че тухлитѣ се даватъ на училищното настоятелство, защото директорътъ на училището не може да ги приеме.

Председателътъ: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ да се отпусне на училищното настоятелство — кое? — . . .

Докладчикъ М. Райковски (з): На гара Драгоманъ.

С. Даскаловъ (з): Училищните настоятелства на гара Драгоманъ и с. Драгоилъ, Драгоманска община.

Председателътъ: . . . безплатно 150.000 тухли и дървенъ строителенъ материалъ. . .

Министъръ С. Костурковъ: Нѣма строителенъ материалъ.

Министъръ-председател Н. Мушановъ: Само тухли.

С. Даскаловъ (з): Само тухли.

Председателътъ: Повтарямъ гласуването. Моля ония г. г. народни представители, които приематъ да се отпуснатъ безплатно на училищното настоятелство при гара Драгоманъ 150.000 тухли, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва по сѣщия списъкъ пореденъ № 75.

Докладчикъ М. Райковски (з): Училищното настоятелство въ село Галатинъ, Тетевенска околия, иска да му се отстъпи държавната гора въ мѣстността „Сиюврътъ-Рамчовото“, въ землището на селото имъ, като маломѣрна, приходитѣ отъ която да послужатъ за издръжка на училището имъ.

Министъръ-председател Н. Мушановъ: Това заявление го оттеглете. Азъ не съмъ съгласенъ съ него.

Моля да се гласуватъ заявленията за отпускане тухли на тритѣ училища.

Председателътъ: Ще се докладва по списъкъ IX пореденъ № 177.

Докладчикъ М. Райковски (з): Училищното настоятелство въ с. Голѣмо-Малово, Годечка околия, иска да му се отпуснатъ безплатно тухли за постройка на училищна сграда.

Комисията реши да се отпуснатъ на училищното настоятелство въ с. Голѣмо-Малово, Годечка околия, 50.000 тухли отъ Държавната тухларна фабрика въ София, които да послужатъ за постройка на училищна сграда.

Министъръ-председател Н. Мушановъ: Съгласенъ съмъ.

Докладчикъ М. Райковски (з): Министърътъ на благоустройството е далъ съгласието си да се отпуснатъ тѣзи тухли.

Председателътъ: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ да се отпуснатъ на училищното настоятелство въ с. Голѣмо-Малово, Годечка околия, 50.000 тухли отъ Държавната тухларна фабрика въ София, които да послужатъ за постройка на училищна сграда, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва по списъкъ IX пореденъ № 122.

Докладчикъ М. Райковски (з): Настоятелството на благоустройството дружество „Евдокия“ отъ гр. София моли да му се отпуснатъ безплатно тухли и дървенъ материалъ, нуждни за разширение помѣщенията за питомците на дружеството.

Комисията реши да се отпуснатъ безплатно на настоятелството на благотворителното дружество „Евдокия“ въ гр. София, 25.000 тухли отъ Държавната тухларна фабрика въ София.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Съгласенъ съмъ.

Председателътъ: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ да се отпуснатъ безплатно на настоятелството на благотворителното дружество „Евдокия“ въ гр. София 25.000 тухли отъ Държавната тухларна фабрика въ София, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събра- нието приема.

Ще се докладва по списъкъ XI пореденъ № 23.

Нѣмамъ такъвъ списъкъ, г. докладчикъ.

А. Буковъ (з): Не е раздаденъ.

Докладчикъ Е. Шидерски (з): Сега ми го дадохъ. (Голѣма глѣчка)

Председателътъ: Моля, г-да, пазете тишина. Това е особено важно за г. г. стенографитѣ, които ви молятъ за това.

Списъкъ XI не е разделенъ.

Има думата г. министъръ-председателътъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Ще ми позволите да изложа какъ стои работата, защото лично я познавамъ. Знаете, че отъ земетресението читалището въ Чирпанъ се разори, и въпрѣки строежитѣ, които станаха тамъ отъ помощи, на това читалище не се отпуснаха нито 100 л. Сега общината самичка го прави и до Народното събрание е отправена молба отъ настоятелството на читалището, което иска да му се помогне съ известно количество тухли. Който е ходилъ въ Чирпанъ, знае какво представлява това читалище сега. Азъ самъ видѣхъ работата.

Д. Ачковъ (нап. л. о): Най-пострадалиятъ градъ отъ земетресението.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Моля да се уважи това искане, защото се касае именно за тоя градъ, който най-много е пострадалъ отъ земетресението, и то за читалището му. Въпросътъ е да се отпуснатъ тухли. Затова, въпрѣки че нѣма списъкъ раздаденъ, нека се докладва.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Да занесете тухли отъ тукъ до Чирпанъ, ще стори по-скѣпо, отколкото да се доставятъ на самото мѣсто. Ако е за тухли, по-добре е да опредѣлимъ една парична помощъ; ние имаме право да я дадемъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Чакайте да чуемъ доклада. Азъ не зная отъ къде се искатъ тухлитѣ.

Докладчикъ Е. Шидерски (з): Настоятелството на читалище „Развитие“, въ гр. Чирпанъ моли да му се отпуснатъ безплатно дървенъ строителенъ материалъ и тухли за постройка на читалищна сграда.

Комисията е взела следното решение: (Чете)

„Отпуснатъ се безплатно на настоятелството на читалище „Развитие“ въ гр. Чирпанъ 100.000 тухли отъ Държавната тухларна фабрика въ гр. София и 300 куб. метра грубъ дървенъ строителенъ материалъ отъ държавнитѣ гори, по указание на Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти, които да послужатъ при постройката на читалищна сграда“.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): По-хубаво е да се отпусне парична помощъ отъ държавата.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Смятамъ, че може би целта на тази молба е била да се издействува дървенъ материалъ. За дървенъ материалъ нѣма да се съгласимъ. А за тухлитѣ, по всѣка вѣроятностъ, ще струва повече, ако се пращатъ отъ тукъ. Тогава остава въпросътъ да се намѣри парична помощъ, за да се помогне на това читалище.

Р. Маджаровъ (з): Г. министре! Преди два месеца Камарата взе решение да не даваме дървенъ материалъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Зная. То е въпросъ решенъ. Г. г. народни представители! Има още много молби, които чакатъ да бѣдатъ гледани. Ще моля да вдигнемъ сега заседанието и да имаме заседание утре въ 10 ч. сутринята, когато ще приемемъ на трето четене всички законопроекти, гласувани на второ четене, и ще закриемъ първата редовна сесия на XXIII-то обикновено Народно събрание. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Р. Маджаровъ (з): Г. председателю! Моля да се постави въ дневния редъ на утрешното заседание и прошенито на дъщерята на Петко Славейковъ, Донка П. Славейкова, за пенсия.

Председателътъ: Моля, които приематъ предложението на г. министъръ-председателя, да имаме заседание утре въ 10 ч. сутринята съ следния дневенъ редъ:

Трето четене законопроектитѣ:

- 1) за измѣнение ал. I на чл. 100 отъ закона за градскитѣ общини;
- 2) за измѣнение и допълнение на закона за признаване новозаселени мѣста за самостоятелни и за преименуване на нѣкои отъ сѣжитѣ;
- 3) за подпомагане на пострадалитѣ отъ градушка земе- дѣлски стопани;
- 4) за допълнение чл. чл. 12, 14 и 36 отъ закона за Бъл- гарската земледѣлска банка;
- 5) за измѣнение на чл. 48 отъ закона за военнитѣ лица;
- 6) за измѣнение закона за ревизиране договоритѣ за наемъ на обществени земи за стопанската 1930/1931 година;
- 7) за търговията съ зърнени храни и пр.;
- 8) докладъ на прошетарната комисия — предложението на народния представител Рашко Маджаровъ за отпу- скане пенсия на дъщерята на П. Р. Славейковъ — Донка П. Р. Славейкова, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събра- нието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 19 ч. и 55 м.)

Председателъ: А. МАЛИНОВЪ

Секретари: { Н. ГАВРИЛОВЪ
А. КАНТАРДЖИЕВЪ
БОР. НЕДКОВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: Д. АНТОНОВЪ